

Regionprogram

2022-2026

miljöpartiet de gröna

UPPSALA LÄN

Innehållsförteckning

Region Uppsala som en positiv kraft i den globala omställningen	4
Klimat, miljö och natur	5
Regional utveckling som verktyg i omställningen	5
Ett klimatneutralt län med 100 procent förnybar energi	5
Infrastruktur för hållbara drivmedel	6
Innovation, forskning och företagande	6
Hållbara och levande landsbygder	7
Krisberedskap, Covid-19 och antibiotikaresistens	9
Hållbart resande och hållbara, effektiva transporter	10
Ett transportsnålt samhälle och effektivt resande dörr till dörr	10
Främja de hållbara transportslagen i såväl städer, tätorter som landsbygderna	11
Enkelt, tryggt och billigt att åka kollektivt	12
Främja tågtrafiken	13
Region Uppsala som ett föredöme i klimat- och miljöarbetet	13
Region Uppsalas egen energiförsörjning	13
Läkemedel utan miljöpåverkan	14
Fasa ut farliga kemikalier inom vården	14
En biobaserad materialanvändning	15
Region Uppsalas transporter och tjänsteresor	15
Naturvård, biologisk mångfald och friluftsliv	16
Folkbildning	17
Kultur	18
Musik	18
Biblioteken	19
Konst och kulturhistoria	19
Hälsofrämjande kulturaktiviteter	19
Demokrati och delaktighet stärker samhället	20
Hållbara finanser ger bäst resultat	21
Vård till asylsökande	22
Våld i nära relationer och hedersrelaterat förtryck och våld	22
Hälso- och sjukvård	23
Grön politik för hälsa	23
Folkhälsa och förebyggande vård	24

Primärvården - den nära vården	25
Jämlik och jämställd vård	27
Förstärkt samverkan kring nära vård	27
E-hälsa och digitalisering utvecklar vården	28
Akademiska sjukhuset och Lasarettet i Enköping	29
Habilitering och rehabilitering för självständighet	31
Samverkan civilsamhället och utvecklat patientinflytande	32
Barn och ungas hälsa - en livsviktig investering	33
Psykisk hälsa måste stärkas	35
Beroendevård	37
Tänderna är en del av kroppen	38
Medarbetarna - regionens viktigaste resurs	39
Utveckling i fokus	40
Patientsäkerhet	41
Utbildning	41
Forskning och utveckling	41
God mat är en del av vården	43
Region Uppsala, en del av Sverige, EU och världen	44
Samarbete inom Region Uppsala	44
Länsöverskridande samarbete	44
Internationellt samarbete	44

Region Uppsala som en positiv kraft i den globala omställningen

2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030, en universell agenda som inrymmer de globala målen för hållbar utveckling. I begreppet hållbar utveckling integreras de tre dimensionerna av hållbarhet: social, ekonomisk och miljömässig. Det övergripande syftet med agendan är att avskaffa extrem fattigdom, att minska ojämlikheter och orättvisor, att främja fred och rättvisa och att lösa klimatkrisen. Agendan visar tydligt att hållbar utveckling är avgörande för vår gemensamma framtid och att nya angreppssätt behövs för att nå målen.

De globala målen inom Agenda 2030 är och måste vara ett av de bärande perspektiven i byggandet av en grön hållbar utveckling lokalt och globalt. Dessa globala mål är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den miljömässiga, den sociala och den ekonomiska. Det är tydligt att exempelvis det hälsofrämjande perspektivet finns med i alla tre dimensionerna. Dålig miljö, ojämställda förhållanden och ekonomisk utsatthet påverkar hälsostatusen. Miljöpartiet anser att Agenda 2030 ska genomsyra hela Region Uppsalas verksamhet och att den ska vara utgångspunkt för den regionala utvecklingsstrategin.

Sverige anses ofta som en världsledare i hållbar utveckling och klimatpolitik. Men det gäller bara om vi har ett strikt geografiskt perspektiv på vår miljöpåverkan. Om man även inkluderar de konsumtionsbaserade koldioxidutsläpp samt materiellt fotavtryck, vilket görs i Sustainable Development Index, blir bilden helt annorlunda. I den analysen ligger Sverige i bottenligan, på plats 146 av 165 länder. Miljöpartiet anser att Region Uppsala i sitt hållbarhetsarbete ska inkludera de konsumtionsbaserade koldioxidutsläppen och sitt materiella fotavtryck så att vi kan bli en positiv kraft i den globala omställningen.

Samarbetet mellan Region Uppsala och länets kommuner är viktigt och bör stärkas. Det gäller inom alla områden men området forskning, utveckling och utvärdering. Det är viktigt att verksamheterna inom Region Uppsala på ett effektivt sätt får tillgång till vetenskapligt grundade resultat, som ska vara en hörnsten i att utveckla hälso- och sjukvården. Miljöpartiet vill se ett stärkt fokus på utvärdering av hälso- och sjukvården, ett arbete som går hand i hand med forskningen och som bör ske systematiskt. Privat, offentlig och till viss del idéburen sektor kan komplettera varandra i detta. Miljöpartiet vill att Region Uppsala ska samverka med omkringliggande regioner inom forsknings- och utvecklingsfrågor.

En viktig del för att Region Uppsala ska vara en positiv kraft i den globala omställningen är att vi också ser möjligheterna hos regionens anställda. Medarbetarna är Region Uppsalas viktigaste resurs och det är avgörande att regionen är en attraktiv arbetsgivare. För att regionen ska kunna vara en attraktiv arbetsgivare och behålla och rekrytera kompetent personal är arbetsmiljön en avgörande framtidsfråga.

Medarbetarnas möjligheter till inflytande och påverkan ska främjas. Det ska vara enkelt för medarbetare att vara delaktiga i utvecklingen och kunna bidra med

idéer om förändrade arbetssätt, innovativa tjänster eller produkter såväl inom den egna verksamheten som inom hela organisationen.

Miljöpartiet är mycket positiva till att lyfta alla medarbetare inom regionens alla ansvarsområden.

Klimat, miljö och natur

Regional utveckling som verktyg i omställningen

Klimatkrisen är akut och allt fler arter, det som är grunden för våra ekosystem, hotas av utrotning. Den rika världens livsstil ger negativa miljöavtryck även utanför våra länders gränser och att vända detta är ett ansvar för hela samhället. Att människor enskilt gör miljö- och klimatsmarta saker är bra, men politikens uppgift är att agera och möjliggöra en rättvis omställning av hela samhället, där det är lätt att göra rätt. För det krävs politisk handlingskraft. Miljöpartiet vill därför att hänsyn till klimat och miljö tas i alla politiska beslut i Region Uppsala. Miljö- och klimatmålen ska ha lika stor tyngd som de ekonomiska målen.

Miljöpartiet vill att Region Uppsala, genom sin roll som regionalt utvecklingsansvarig tar ledarskapet i länet för genomförandet av Agenda 2030 i samverkan med länets kommuner, länsstyrelsen, våra båda universitet, näringslivet och civilsamhället för att stärka och samordna hållbarhetsarbetet i Region Uppsala. De statliga anslagen för regional utveckling och medel från EU:s strukturfonder ska växlas upp med de resurser som Region Uppsala lägger in så att det blir en kraft i omställningen till ett hållbart samhälle där målen i Agenda 2030 och våra nationella miljö kvalitetsmål uppnås.

Ett klimatneutralt län med 100 procent förnybar energi

Region Uppsala har en viktig roll att fylla för att uppnå målen som är uppsatta i Agenda 2030. Omställningen till ett hållbart samhälle innebär samtidigt stora utvecklingsmöjligheter för vår region. Uppsala län består till stor del av landsbygd där möjligheterna för produktion av förnybar energi, som till exempel biogas, vindkraft och solenergi, är goda. Men ökad samverkan mellan kommuner och olika aktörer på energiområdet är nödvändigt, och i det arbetet har Region Uppsala en viktig roll.

Energifrågan handlar emellertid inte bara om att säkra 100 procent förnybar energi, utan också om tillräcklig effektkapacitet. I Uppsala är kapaciteten i elnätet idag otillräcklig, och Region Uppsala måste därför medverka till en bred palett av åtgärder, från energibesparingsåtgärder och system som styr elanvändning från toppar till tider med lägre belastning, till samverkan med Vattenfall för ökad överföringskapacitet. Med utgångspunkt i det framgångsrika Uppsala Klimatprotokoll ska Regionen arbeta för att sprida konceptet till länets övriga kommuner. Regionen behöver även en klimatfärdplan som visar vägen och tydligt visar vilka insatser som krävs för att regionens klimatarbete ska vara i linje med att 1,5 graders-målet i Parisavtalet uppnås. Kopplat till klimatfärdplanen behövs en koldioxidbudget med delmål och årlig uppföljning. Arbetet ska inkludera såväl territoriella som konsumtionsbaserade utsläpp.

Miljöpartiet vill att:

- Region Uppsala främjar en ökad samverkan mellan kommunerna och olika aktörer på energiområdet i syfte att öka energieffektivisering och nå 100 procent förnybar energianvändning.
- Region Uppsala verkar för att stärka det regionala elnätet och resiliensen i energiförsörjningen för att säkra effekt och tillgång av förnybar energi.
- Region Uppsala tar fram en klimatfärdplan som visar vilka insatser som krävs för att regionens klimatarbete ska vara i linje med att 1,5 gradersmålet i Parisavtalet uppnås.

Infrastruktur för hållbara drivmedel

De förnybara alternativen av drivmedel är många. Alla alternativ behövs och inget förnybart energislag bör ännu uteslutas, men påverkan på biologisk mångfald och miljö ska minimeras. Det ska vara möjligt att tanka och ladda förnybart i hela länet.

Miljöpartiet vill att:

- Region Uppsala främjar utbyggnad av laddinfrastruktur och tankställen för biogas för kollektivtrafik och för privatfordon.
- Region Uppsala verkar för laddning för elfordon vid pendlarparkeringar och parkeringar vid sjukhus och vårdinrättningar.
- Region Uppsala verkar för ökad produktion av förnybara drivmedel som t.ex. biogas och vätgas inom länet.
- Region Uppsala driver en omställning till förnybara alternativ i transportsektorn

Innovation, forskning och företagande

Region Uppsala har unika förutsättningar för innovation och samverkan med akademi och näringsliv. I vårt län finns två internationella toppuniversitet, Uppsala Universitet och Sveriges lantbruksuniversitet, SLU. Uppsala län har en innovationsmiljö i världsklass, där Uppsala Innovation Center rankas som en av världens bästa företagsinkubatorer. Uppsala-Stockholmsregionen är landets starkaste life- science region och länets eget högspecialiserade sjukhus, Akademiska sjukhuset, är en mycket viktig aktör för både forskning, innovation och utveckling inom hälso- och sjukvårdsområdet. Region Uppsala ska vara en aktiv aktör för att ytterligare stärka och utveckla det arbete som redan pågår.

Region Uppsala har en viktig roll i att bidra till klimat- och miljödriven affärsutveckling. Miljöpartiet vill att länets innovationsarbete och forskning då det gäller klimat och miljö ska få samma framträdande position som inom life-science. Genom STUNS, RISE och Green Innovation Park är möjligheterna till detta goda och Miljöpartiet vill se att testbäddar och demonstrationsmiljöer utvecklas över hela länet för klimat- och miljösmarta innovationer.

Miljöpartiet anser att Region Uppsala ska ha en tätposition när det gäller hållbart företagande, dels när det gäller ett diversifierat lokalt företagande som bidrar till en levande landsbygd, dels i utvecklingen inom Life Science, gröna näringar, CleanTechoc samt återbruks-och delningsekonomin. Närheten till marknader i storstadsregionen Uppsala-Stockholm, Gävle och Västerås kan och bör utnyttjas mer än idag. Region Uppsala ska medverka till att stötta en cirkulär ekonomi och sluta kretslopp och ta en mer aktiv roll i att stödja länets företag i omställningen till mer klimat- och miljöanpassad produktion. Genom ALMI (som Region Uppsala är delägare i) och strukturfonderna (ERUF och ESF) finns goda möjligheter till det. Miljöpartiet vill också se ett tydligt fokus på småföretag, t.ex. ska Region Uppsalas upphandlingar utformas så att även mindre företag har möjlighet att lämna anbud.

Socialt entreprenörskap, där företag syftar till att göra nytta i samhället är en viktig del i en hållbar regional utveckling. Region Uppsala har, genom ALMI, medverkat till att en mikrofond har etablerats i Uppsala län och Miljöpartiet anser att Region Uppsala ska stärka sitt engagemang i Mikrofonden Uppsala län och precis som Uppsala kommun bidra till verksamheten genom ett driftbidrag till verksamheten.

Miljöpartiet vill att:

- Region Uppsala ska verka för att snabba på och underlätta omställningen av näringslivet mot mer hållbara och cirkulära affärsmodeller.
- testbäddar och demonstrationsmiljöer utvecklas över hela länet för klimat- och miljösmarta innovationer.
- Region Uppsala ger driftbidrag till Mikrofonden Uppsala län.
- Region Uppsalas upphandlingar ska utformas så att även mindre företag har möjlighet att lämna anbud.
- i upphandlingar av varor och tjänster ska Region Uppsala vara pådrivande och ställa höga krav på miljö, resurseffektivitet och energieffektivitet för att utveckla en marknad för mer klimatsmarta produkter och tjänster.

Hållbara och levande landsbygder

Att skapa förutsättningar för hållbar och levande landsbygder är en viktig del i det regionala utvecklingsuppdraget. Goda kommunikationer, såväl när det gäller IT som för resande och transporter, är essentiellt för en levande landsbygd. I dagens samhälle är såväl företag som hushåll beroende av internet, inte minst för att kunna jobba hemifrån. Vi vill därför verka för utbyggnad av bredband av god kvalitet i hela länet. För fler jobb lokalt och minskat behov av pendling vill vi också ha fler platser för kontorskollektiv, d.v.s. arbeta i hemorten i en kontorslokal tillsammans personer med andra arbetsgivare. Vi vill ta vara på de möjligheter näringslivet på landsbygden har i ett hållbart samhälle. Det kan gälla allt från lokalproducerad biogas och närodlat ekologisk mat till IT och tillverkning. Elnätet ska klara de nya krav som ställs med både elektrifiering av fordon och lokalt producerat förnybar energi.

Den offentliga servicen behöver vara tillgänglig även i mindre orter och Region Uppsala har ett särskilt ansvar för den verksamhet man själv äger – hälso- och

sjukvården och kollektivtrafiken. Genom nya digitala lösningar men också mobila närvårdsteam, ökad samarbete med kommunala äldreboenden och anropsstyrd kollektivtrafik kan service upprätthållas även i mindre orter.

I den regionala planeringen vill vi tillsammans med kommunerna arbeta för att utveckla landsbygdens tätorter så att det finns goda förutsättningar för både service, arbetsplatser, kultur, idrott och fritid - inte minst i samarbete med föreningslivet.

I den regionala utvecklingsstrategin finns målet att den ekologiska produktionen ska öka med 200 procent, vilket skulle innebära att ca 30 procent av länets jordbruksareal brukas ekologiskt. Miljöpartiet ser detta som en viktig företagsutvecklingsfråga där Region Uppsala har ett stort ansvar. Ekologiskt lantbruk ökar förutsättningarna för att nå miljömålen, ökar antal arbetstillfällen på landsbygden, stärker krisberedskapen och stimulerar den lokala ekonomin. Inom ekologiskt lantbruk är det också en relativt hög andel företagare som satsar på vidareförädling, gårdsförsäljning och lokala marknader som t.ex. Reko-ringar vilket ytterligare stärker den lokala ekonomi. Även inom skogsbruket har Region Uppsala en viktig roll som företagsutvecklare och innovationsfrämjare. Uppsala län har en snabbt växande befolkning och intresset för friluftsliv ökar. Det innebär också ett tydligt motiv för ökat mångbruk av skogen, där företagarens och allmänna intressen kan gå hand i hand. Region Uppsala bör därför ta initiativ som främjar marknadsmodeller som bygger på kontinuitetsbruk och produktion av premiumcertifierat timmer med samtidig bevarande av biologisk mångfald och tillgänglighet för turism och friluftsliv.

Att kunna cykla säkert också på landsbygden gynnar såväl både barn som vuxna. Miljöpartiet vill skapa ett regionalt cykelnät mellan skolor, busshållplatser, tågstationer, fritidsanläggningar och turistmål. Region Uppsala ska också inom ramen för sitt arbete med att främja en hållbar besöksnäring särskilt bidra till att natur- och kulturturismen i länet utvecklas förs såväl hemestrände som långväga besökare. Det handlar bland annat om att främja cykelturismen med cykelleder och cykelsemesterpaket.

Miljöpartiet vill att:

- cykelturismen utvecklas genom cykelturismleder och cykelturismpaket. Det ska också vara möjligt att mot en avgift boka plats för cykeln på kollektivtrafiken. Det ska vara enkelt att ta med cykeln i kollektivtrafiken.
- Region Uppsala verkar för utveckling av kontorskollektiv.
- Region Uppsala verkar för bredband i hela länet av kvalitet så att det går att arbeta hemifrån.
- Region Uppsala arbetar för att utveckla länets besöksmål för både hemester och resenärer utifrån.
- Region Uppsala upprätthåller service på mindre orter genom att utveckling av nya digitala lösningar, mobila närvårdsteam och anropsstyrd kollektivtrafik.

Krisberedskap, Covid-19 och antibiotikaresistens

Region Uppsala är en naturlig och viktig aktör i arbetet för att förebygga kriser och arbeta med dessa om det uppstår situationer som klassas som en kris. Det gäller inte bara löpande arbete med att vara redo för att hantera ett samhällsläge med förhöjd beredskap eller vid händelse av krig, utan också förmågan att ge vård och stöd vid särskilda och extraordinära händelser. Exempel på detta kan vara större bränder, extrema värmeböljor, förorening av luft och/eller vatten, olyckor av större grad i till exempel trafik längs väg, järnväg eller flyg, omfattande brott som kan klassas som terroristbrott eller allmänfarlig ödeläggelse, IT-attacker, pandemier samt översvämningar.

Situationerna ovan är exempel på olika allvarliga händelser, en del av dessa hänger ihop med klimatförändringar vilket är en koppling som Miljöpartiet anser aldrig får tappas bort i diskussionerna. När vi planerar nya byggnationer, driver på för regional utveckling eller bedriver vår kärnverksamhet inom hälso- och sjukvård och kollektivtrafik måste Region Uppsalas arbete alltid ske med klimatet och miljön i åtanke. Att på ett tillräckligt ändamålsenligt sätt kunna hantera dessa typer av kriser som beskrivs ovan är ett nödvändigt arbete, och måste ske tätt tillsammans med arbetet för att förhindra och förebygga klimatförändringar och miljöförstöring.

Den 27 februari 2020 bekräftades det första Covid-19-fallet vid Akademiska sjukhuset i Uppsala. Sedan blev pandemin en del av allas vår vardag. Arbetet med att ställa om regionens verksamheter till att kunna hantera det ökade behovet av vård för Covid-19-patienter har påverkat hela Region Uppsala under en betydande tid och kommer fortsätta göra det även en tid framöver.

Den övriga vården har i många fall behövt nedprioriteras för att avsätta resurser till vård för Covid-19-patienter, detta har gjort att en del människor som väntat länge på vård samlats till en så kallad vårdskuld. Tillsammans med andra regioner och med egen kapacitet kommer arbetet behöva intensifieras för att komma till rätta med köer och medicinska behov. Detta är ett omfattande arbete. I samverkan med länets alla kommuner, relevanta statliga myndigheter och tillsammans med Region Uppsalas kunniga medarbetare behöver vi både blicka bakåt för att lära av denna unika händelse genom utvärdering men också se framåt för att ha beredskap om en liknande situation någon gång skulle uppstå. Särskilt viktiga områden att se över är läkarnärvaron vid särskilda boenden för äldre, palliativa bedömningar och vård samt hur Region Uppsala jobbat med testning och smittspårning.

Ett område vi aldrig får tappa fokus på är faran med antibiotikaresistens. Antibiotika är ett av de mest värdefulla läkemedel vi har för att behandla infektioner som orsakas av bakterier. Antibiotikaresistens innebär att bakterier utvecklar motståndskraft mot läkemedlet. Det är ett gränsöverskridande hälsohot som ökar i omfattning både i Sverige och globalt. För att hindra denna utveckling är det centralt att vården verkar förebyggande genom ökade insatser på friskvård och förbättrade hygienrutiner så att varken smittsamma sjukdomar eller antibiotikaresistenta bakterier sprids. Hälso- och sjukvården är ett område att

titta på när det kommer till hur antibiotika används, ett annat är uppfödningen av djur för livsmedelproduktion där stora mängder antibiotika används i många länder utanför Norden. Det nationella nätverket Samverkan mot antibiotikaresistens (Strama) har en viktig roll inom hälso- och sjukvården. De har som mål att bevara antibiotika som effektivt läkemedel, förhindra överanvändning av antibiotika och att främja vårdhygien. Region Uppsala kan utöver detta också ställa krav vid upphandling av läkemedel för att minimera utsläpp av läkemedel vid produktion och krav på djurskydd vid upphandling av livsmedel. Miljöpartiet anser att arbetet med att förhindra antibiotikaresistens måste ha hög prioritet.

Miljöpartiet vill att:

- Region Uppsala ska arbeta aktivt med att förebygga kriser inom ramarna för regionens ansvar, och vara redo att hantera dessa om de skulle uppstå.
- arbetet inom Region Uppsala med att förebygga och hantera kriser ska gå hand i hand med det egna arbetet, och samverka med andra aktörer, för att hantera och förhindra miljöförstöring och klimatförändringar.
- Region Uppsala i sina inköp av animaliska livsmedel ska ställa krav på en god djurhållning där antibiotikaanvändningen är låg, att Stramas arbete ska värnas och utvecklas.

Hållbart resande och hållbara, effektiva transporter

I Uppsala län är transporterna den enskilt största klimatpåverkande faktorn. Miljöpartiet vill satsa på ett samhälle som tar oss in i en hållbar framtid. Transporter kommer behövas även där, men infrastrukturen ska underlätta omställningen till ett utsläppsfritt samhälle utan onödiga transporter. De transporter som ändå görs ska ske på ett trafiksäkert sätt och även minimera påverkan på klimat och miljö. Basen ska vara de hållbara, effektiva transportslagen - kollektivtrafik, gång och cykel.

Ett transportsnålt samhälle och effektivt resande dörr till dörr

Basen för ett hållbart resande är en samhällsplanering för ett transportsnålt samhälle. Region Uppsala ska i samarbete med kommunernas fysiska planering främja 15-minutersstaden, där invånarnas arbets-, fritids- och shoppingbehov finns inom max 15 min på cykel och där man därigenom klarar vardagen med minimal bilanvändning. Nya områden för t. ex. bostäder och olika verksamheter ska planeras så att kollektivtrafiken finns på plats från start. Detta kräver att Region Uppsala verkar för att såväl statlig medfinansiering som exploateringsintäkter nyttjas för finansiering av kollektivtrafiken i uppstartsfasen. Region Uppsala ska också verka för att mobilitetsåtgärder möjliggörs i hela länet, så att även en resa där kollektivtrafiken ingår kan bli en resa från dörr till dörr.

Miljöpartiet vill att:

- Region Uppsala ska upprätta och främja mobilitetshubbar, där det bl.a. ska finnas låncyklar, i anslutning till kollektivtrafikens större bytespunkter.

- Region Uppsala ska i samarbete med kommunernas fysiska planering främja åtgärder som ökar kollektivtrafikens och cykeltrafikens framkomlighet.
- Region Uppsala ska vara aktiv i teknikutvecklingen för hållbart resande. Vi vill se mobilitetstjänster kopplad till UL:s biljett och informationssystem, så att samma system kan användas för såväl kollektivtrafik, lånecyklar som bilpool, och andra mobilitetstjänster.
- färdtjänst, sjukresor, skolskjuts och den vanliga kollektivtrafiken samordnas och att brukarorganisationerna involveras i det arbetet.

Främja de hållbara transportslagen i såväl städer, tätorter som landsbygderna

Kollektivtrafik och gång- och cykelvägar behövs såväl i staden som på landet och det behöver prioriteras. I länets stora städer behövs välutvecklad stadstrafik och i Uppsala behövs spårväg för att förbättra kollektivtrafiken ytterligare. Region Uppsala måste också utöka samverkan med kommunerna för att främja framkomlighet för hållbart resande. Regionbussarna har en självklar funktion för att se till att hela länet, inklusive våra mindre orter och landsbygder, har en kollektivtrafik som gör det möjligt att skol- och arbetspendla och ha en aktiv fritid. Vid större hållplatser ska finnas säkra parkeringsplatser för både bil och cykel och laddningsstationer för elfordon. Det ska också vara lätt att ta med cykeln på bussen/tåget. I den mer glesa landsbygden måste t.ex. anropsstyrd trafik, samåkningstjänster och andra alternativ tas fram så att länets alla invånare har en reell möjlighet att klara sin vardag även för de som väljer att inte äga en egen bil. Mobilitetstjänster med till exempel cyklar att låna kan underlätta att resa kollektivt till alla destinationer som finns på landsbygden.

Att kunna cykla säkert också på landsbygden är bra för både barn och vuxna. Vi vill vi skapa ett regionalt cykelnät så att målpunkter som t.ex. skolor, busshållplatser, tågstationer, fritidsanläggningar och turistmål kan nås. Vi vill också se ett regionalt cykelkansli som ska främja cykling och verka för förbättrad information och skyltning av cykelvägar över hela länet.

Miljöpartiet vill att:

- trafiksäker gång- och cykelbarhet alltid säkras vid investering i mötesfria vägar. De avsnitt på redan byggda mötesfria vägar som saknar detta ska åtgärdas.
- förutsättningarna för cykling på landsbygden förbättras genom smarta modeller för ökad cykelbarhet (t.ex. cykelvägar, cykelfält och bygator) till olika målpunkter som skolor, busshållplatser, tågstationer och fritidsanläggningar.
- Cykelställ ska finnas vid samtliga regionbusshållplatser i länet, och vid större bytespunkter cykelparkeringar med hög standard som t.ex. cykelgarage och cykelservicestationer.
- Region Uppsala ska verka för lånecykelsystem i länets större orter.

- kollektivtrafikens andel av det motoriserade resandet ska fördubblas till år 2025 och andelen cykelresor i länet ska då vara minst 20 %.
- Region Uppsala etablerar ett regionalt cykelkansli som ska koordinera framtagande av ett regionalt cykelnät och verka för förbättrad information och skyltning av cykelvägar över hela länet.
- kollektivtrafiken i Uppsala stad utvecklas med såväl spårväg som snabba bussar.
- Det ska vara enkelt att ta med cykeln i kollektivtrafiken, och man ska mot en avgift kunna boka plats för cykeln.
- anropsstyrd trafik, samåkningstjänster och låncyklar utvecklas som komplement till regionbusstrafiken.

Enkelt, tryggt och billigt att åka kollektivt

Kollektivtrafiken är till för alla. Det ska vara enkelt, tryggt och billigt att åka kollektivt. Vi vill se ett enklare och mer prisvärt taxsystem där hela länet är en zon för såväl enkelbiljetter som periodkort. Biljetten ska kunna finnas i såväl en app, ett pendelkort eller kreditkort och där det räcker med ett blipp för att resa. Det möjliggör också för ett pristak, där de enkelresor man gör ackumuleras och kan, när man rest tillräckligt mycket, omvandlas till ett periodkort. Miljöpartiet vill öka resurserna till kollektivtrafiken så att biljettpriserna kan hållas låga och utbudet öka.

Miljöpartiet vill att:

- enzonstaxa för enkelbiljetter som gäller i hela länet införs enligt principen blippa och res.
- ungdoms-, student- och pensionärsrabatt ska finnas på såväl enkelbiljetter som periodbiljetter.
- fordon, hållplatser och informationssystem ska vara tillgänglighetsanpassade.
- kollektivtrafiken i de starka stråken restidmässigt ska kunna konkurrera med bilen.
- kollektivtrafikens utbud ska säkerställa att de som reser längre än 20 min ska kunna sitta, och Wi-Fi samt laddningsmöjlighet ska finnas på såväl bussar som tåg.
- Region Uppsala främjar att ungdomar reser kollektivt. De kommuner som vill ska kunna avtala med UL om ett subventionerat ungdomskort, på liknande sätt som redan idag är möjligt då det gäller pensionärskort eller enligt den modell som gäller i Region Gävleborg.
- Region Uppsala etablerar en Trygghetscentral som ska kunna nås 24/7 via chatt eller telefon för att anmäla hotfull eller problematisk situation i kollektivtrafiken.
- påstigning ska tillåtas i samtliga dörrar och att man ska kunna blippa sin biljett på flera ställen i bussen.

Främja tågtrafiken

Tåg är ett energieffektivt, bekvämt och snabbt sätt att resa, och det självklara valet för den storregionala pendlingen till t.ex. Stockholm. En utvecklad regionaltågstrafik i länet är också en förutsättning för en hållbar utveckling av hela länet. Region Uppsala har inte rådighet över järnvägsinfrastrukturen, som helt och hållet hanteras av Trafikverket. Men Region Uppsala driver genom sitt delägarskap i Mälartåg såväl Upptåget som UVEN och annan tågtrafik i Mälardalen och behöver använda all sin påverkanskraft för ett förbättrat järnvägsunderhåll, ökade satsningar på järnväg i länet och förbättrade biljett- och informationssystem till resenärerna.

Miljöpartiet vill att:

- Region Uppsala verkar för att fyrspar färdigställs mellan Uppsala-Stockholm och att järnvägsunderhållet kraftigt förbättras
- Region Uppsala verkar för att Dalabanan rustas upp och nya stationslägen i Librobäck, Vänge, Järlåsa och Vittinge kommer till stånd.
- Region Uppsala tillsammans med SL utreder en förlängning av SL-pendeln till Enköping som inkluderar ett tågstopp för dessa tåg i Grillby.
- Region Uppsala verkar för att ny järnväg Enköping-Uppsala byggs.
- Region Uppsala utreder möjligheterna att utveckla trafiken på andra spår i länet, exempelvis Hargshamnsbanan, för persontrafik.
- Region Uppsala verkar för att ytterligare tågtrafik inkluderas i Movingo, exempelvis sträckan Linköping-Gävle och alla SJ InterCity-tåg Uppsala-Stockholm, och att samarbetet mellan olika tåg-operatörer inom Mälardalen förbättras för ökad resenärsnytta.

Region Uppsala som ett föredöme i klimat- och miljöarbetet

Region Uppsalas egna verksamheter ska vara en del av den globala omställningen, och regionen har både ett ansvar och stor möjlighet att påverka utvecklingen genom att man är en stor aktör som vårdgivare och kollektivtrafikmyndighet, och som stor arbetsgivare. Som regionalt utvecklingsansvarig inom Uppsala län är man också värd för genomförandet av Agenda 2030 på regional nivå där samverkan och partnerskap med näringslivet och civilsamhället är en central del.

Region Uppsalas egen energiförsörjning

Miljöpartiet anser att Regionen Uppsala energiförsörjning helt och hållet ska utgöras av förnybara energikällor. All upphandlad el ska uppfylla kraven för Bra Miljöval, och fjärrvärmens ska vara klimatneutral

Region Uppsala måste också jobba strategiskt för en minskad energianvändning i såväl fastighetsbeståndet som i regionens olika verksamheter. Miljöpartiet vill att en strategi för klimatneutralt byggande tas fram, så att nya fastigheter är klimatneutrala och uppfyller standarden i Miljöbyggnad guld eller motsvarande. Byggnad i trä ska prioriteras. Miljöpartiet vill att fler fastigheter vid ny- och ombyggnation utrustas med möjlighet till egen energiförsörjning, till exempel genom att takytorna utrustas med solceller. Vid upphandlingar av olika typer av

utrustning eller verksamheter ska Region Uppsala ställa höga krav på energieffektivitet och klimatneutralitet.

Miljöpartiet vill att:

- Regionen som organisation enbart brukar förnybar energi, och tar vara på möjligheter för att generera egen energi. All upphandlad el ska uppfylla kraven för Bra Miljöval, och fjärrvärmen och fjärrkylan ska vara klimatneutral.
- Region Uppsala ska arbeta strategiskt för en effektivare och klimatsmartare energianvändning.
- Region Uppsala vid ny- och ombyggnation ska främja klimatneutralitet och prioritera byggande i trä.

Läkemedel utan miljöpåverkan

Utsläpp av läkemedel är ett av Region Uppsalas största miljöproblem. Utsläppen hamnar i våra sjöar och vattendrag och påverkar fisk och annat liv. Inte sällan är läkemedlen hormonstörande, vilket kan störa djurens reproduktion. Även antibiotika och antibiotikaresistenta bakterier når de kommunala reningsverken och vattendragen på samma sätt. Miljöpartiet anser att sjukhusens avloppssystem ska utrustas med reningsutrustning som syftar till att varken läkemedel eller antibiotikaresistenta bakterier når det kommunala avloppssystemet. Den frivilliga miljöklassificering av läkemedel som finns i Sverige ska användas som stöd i val mellan läkemedel med samma medicinska egenskaper.

EU:s läkemedelslagstiftning avseende godkännande av läkemedel medger i nuläget inga möjligheter att ställa miljökrav relaterade till tillverkningen av läkemedel. Därför är det mycket viktigt att Region Uppsala vid upphandling av läkemedel ställer krav på att läkemedelsfabriker ska ha den reningsutrustning som behövs för att antibiotika och andra läkemedel inte ska spridas till den omgivande miljön vid tillverkning.

Miljöpartiet vill att:

- sjukhusens avloppssystem ska utrustas med reningsutrustning som syftar till att inga riskabla nivåer av läkemedel eller antibiotikaresistenta bakterier når de kommunala avloppssystemen.
- Region Uppsala vid upphandling av läkemedel ska ställa krav på att läkemedelsfabriker ska ha sådan reningsutrustning att antibiotika och andra läkemedel inte sprids till den omgivande miljön vid tillverkning.

Fasa ut farliga kemikalier inom vården

En stor mängd olika kemikalier används och sprids i samhället, även inom hälso- och sjukvården. Många är relativt ofarliga medan andra kan var hälso- eller miljöfarliga. Inom sjukvården används ett stort antal kemiska produkter, som desinfektionsmedel, maskindiskmedel och laboratoriekemikalier. Region Uppsala ska arbeta för att ersätta och fasa ut kemikalier som är hälso- och miljöfarliga. Farliga kemikalier finns också som tillsatser i till exempel förbrukningsmaterial, inredning, byggmaterial och utrustning. Här behöver Region Uppsala ställa krav

vid upphandling så att produkter som innehåller hälso- och miljöfarliga ämnen fasas ut. Särskilt viktigt är detta vid barnkliniker – barn ska vårdas i en giftfri miljö.

Miljöpartiet vill att:

- Region Uppsala ökar takten i arbetet med att fasa ut och ersätta farliga kemikalier.

En biobaserad materialanvändning

Allt arbete inom vården har att uppfylla höga krav på hygien så att god vårdhygien säkerställs. Det innebär en hög användning av förbrukningsvaror, såsom engångshandskar och engångsförkläden av plast. En relativt stor andel av hälso- och sjukvårdens klimatpåverkan kommer idag från materialanvändning. Genom innovationsupphandling kan Region Uppsala agera aktivt för att främja engångsartiklar som bygger på biobaserade råvaror, till exempel stärkelse. Så har redan gjorts för att hitta förnybara material för t.ex. förkläden. Miljöpartiet ser detta som ett mycket gott exempel och vill att arbetet fortsätter så att fler engångsartiklar kan baseras på förnybara material. Miljöpartiet vill också se en ökad användning av flergångsmaterial, så att mängden avfall minskar och en ökad andel som källsorteras och återvinns.

Miljöpartiet vill att:

- Region Uppsala arbetar för att ersätta engångsartiklar med flergångsartiklar, och i de fall de inte kan ersättas främja engångsartiklar som bygger på biobaserade råvaror.
- 100% av regionens inköpta textilier ska vara ekologiska eller biobaserade senast 2030 och att nivån höjs till 50% under mandatperioden.

Region Uppsalas transporter och tjänsteresor

Miljöpartiet vill att samtliga transporter inom Region Uppsala, såväl i egen regi som upphandlade, ska vara fossilfria senast 2024. Vi anser också att alla dessa transporter ska drivas av de drivmedel som ur livscykelperspektiv ger minst miljöpåverkan, främjar kretsloppsfunktioner och ger minskad sårbarhet. På sikt vill vi se helt utsläppsfria transporter.

Miljöpartiet har varit med och skärpt upp Region Uppsalas resepolicy, vilket gör att tåg nu är huvudalternativet vid inrikes tjänsteresor, och en klimatväxling har införts för de vanligaste inrikes destinationerna i de fall flyg ändå nyttjas. Miljöpartiet vill utveckla detta ytterligare så att det omfattar både inrikes och utrikes destinationer.

Resor till och från arbetet för anställda inom Region Uppsala är en av regionens mest klimatpåverkande faktorer. Miljöpartiet vill ta ett samlat grepp kring mobilitetsfrågorna för att underlätta för Region Uppsalas anställda. Redan idag har medarbetare inom Region Uppsala möjlighet att köpa årskort på kollektivtrafiken via nettolöneväxling och nettolöneväxling av cykel/elcykel är under införande, tack vare Miljöpartiet. Nu vill vi gå vidare och ytterligare förbättra för hållbart resande till och från jobbet, genom en grön resplan och säkra

cykelparkeringar. Vi anser också att Region Uppsala ska samarbeta med kommunerna för förbättrad tillgänglighet för cykel till våra större arbetsplatser.

Miljöpartiet vill att:

- Region Uppsala premierar resfria möten och att klimatväxling införs för samtliga flygresor.
- Region Uppsala deltar i Cykelvänlig arbetsplats och under mandatperioden når högsta nivå.
- Region Uppsala erbjuder anställda att löneväxla en cykel eller elcykel.
- Region Uppsala upplåter sina tjänstefordon till publika bilpooler och möjliggör för bilpooler att ha fordon på regionens parkeringar.
- Region Uppsala tar fram en grön resplan för att underlätta för hållbart resande till sina arbetsplatser. Säkra cykelparkeringar ska finnas i direkt anslutning till samtliga arbetsplatser, och vid det större arbetsplatserna, som till exempel Akademiska sjukhuset, ska det finnas parkeringshus för cykel och självservicestationer för enklare cykelservice.

Naturvård, biologisk mångfald och friluftsliv

Den biologiska mångfalden är grunden för allt liv på jorden. Antalet arter minskar idag drastiskt och åtgärder behövs för att inte det ekologiska systemet ska kollapsa. Upplandsstiftelsen, som Region Uppsala äger tillsammans med länets kommuner, har ett regionalt ansvar att främja naturvård och friluftsliv och att verka för att naturen ska vara tillgänglig för alla. Miljöpartiet ser behov av ökade anslag till Upplandsstiftelsen för att stärka arbetet med naturvård och skyddande av värdefull biologisk mångfald. Upplandsstiftelsen arbetar också mycket aktivt i samarbete med markägare för att främja ett hållbart brukande, som t.ex. betesbaserad djurhållning, och vi ser också att Upplandsstiftelsen på liknande sätt kan samverka med markägare för ett mer hållbart skogsbruk där hyggesfria metoder används.

Natur tillgänglig för friluftsliv är en viktig del i det hälsofrämjandet arbetet, som både ger ökad livskvalitet och bättre folkhälsa. Upplandsstiftelsen verkar för mer friluftsliv i länet och har i sitt arbete stort fokus på den viktiga roll naturen och friluftslivet har för folkhälsan. Genom det ökade intresset för friluftsliv blir det allt viktigare med god tillgänglighet och ökat underhåll av de olika pärlor som finns i länet, som t.ex. Upplandsleden, olika Smultronställen och naturreservat.

Länets fantastiska natur- och kulturmiljöer skapar också förutsättningar för företagande med fokus på ekoturism. Region Uppsala ska spela en aktiv roll för att främja en sådan utveckling, till exempel genom att vara drivande för etablering av cykelrutter för rekreation och turism.

Region Uppsala har också en viktig roll för att främja ekosystemtjänster och biologisk mångfald i sin fastighetsförvaltning. Vi anser att fickparker ska finnas i anslutning till våra sjukhus och större vårdinrättningar, och att skötsel av grönytor som ingår i vårt fastighetsbestånd ska främja biologisk mångfald.

Miljöpartiet vill:

- Gynna hållbar besöksnäring, cykel- och tågturism, och särskilt bidra till att natur- och kulturturismen utvecklas i hela länet. Regionen ska skapa förutsättningar för företagande med fokus på ekoturism.
- Höja anslagen till Upplandsstiftelsen för att stärka arbetet med friluftsliv, naturvård och skyddande av värdefull biologisk mångfald samt främja naturliga kolsänkor.
- Region Uppsala främjar ekosystemtjänster och biologisk mångfald i sin fastighetsförvaltning till exempel med att arbeta med fickparker, blågrön infrastruktur i dagvattenhanteringen och med gröna tak.
- Region Uppsala i samarbete med länets kommuner och länsstyrelsen säkerställer människors tillgång och tillgänglighet till naturområden, t.ex. med bussförbindelser och cykelvägar, och för personer med funktionshinder. Cykelrutter för rekreation och turism ska etableras i alla länets kommuner.

Folkbildning

Vi vill framhålla och bejaka det livslånga lärandet. Vi vill att alla ska kunna finna den utbildningsform som passar bäst. Inom olika utbildningsformer är det viktigt att handlingskompetens för hållbar utveckling utvecklas. Det handlar om delaktighet, att få uppleva tolerans och inkludering, att få utveckla relevanta kunskaper och förmågor oberoende av ålder eller andra förutsättningar.

Inom regionen återfinns Region Uppsala folkhögskola med dess filialer och de är viktiga delar i samhällets samlade utbildningsutbud. För många kan folkhögskolornas ålderssammansättning, pedagogiska idéer och kursutbud vara lockande och utgöra ett mycket bättre alternativ jämfört med gymnasium eller universitet. Vi vill förstärka kursutbudet genom att bl a utveckla allmänna kurser med inriktning mot de globala målen. Därigenom kan utbildningarna i ännu högre grad bidra till att stärka deltagarnas insikter för hållbar utveckling.

Folkhögskolan är viktig för att skapa livslångt lärande och delaktighet för alla.

Vi vill också stärka folkbildningen som sker via studieförbunden. Vi vill verka för ökat stöd och ökat utbud samt framhålla vikten av att folkbildning via studieförbund också präglas av innebörder i de globala målen. Det är viktigt att arbeta för att nya grupper nås och att fler får en chans att hitta ett allt bredare eller djupare kursutbud. Erfarenheterna av digital undervisning, som utvecklats under pandemin borde kunna bidra till en utökning av verksamheten.

Miljöpartiet vill:

- att Region Uppsala verkar för utbyggd folkbildning i hela länet där Region Uppsalas folkhögskola ska bedriva verksamhet i länets alla delar.
- att Region Uppsalas folkhögskola arbetar för en grön profil.
- verka för ökat stöd till studieförbunden, kulturföreningar, intresseföreningar m fl.

Kultur

Ett rikt kultur- och föreningsliv är viktigt för livskvaliteten i ett samhälle och bidrar till att det blir roligare och intressantare att bo i Region Uppsala län. En fri och levande kultur har också ett demokratiskt värde. Vi vill fortsätta att utöka kulturens roll i samhället. Kultur i alla dess former är en förutsättning för att Region Uppsala ska vara nyskapande, en region för alla. Genom kulturaktiviteter skapas mötesplatser som spänner över nationsgränser, samhällsåskådningar och generationer. På så sätt främjas tankeutbyte, förståelse och respekt för olikheter, framväxt av nya idéer genom en levande debatt. Ett levande och oberoende kulturliv är viktigt för välfärden, folkhälsan och för demokrati och integration.

Miljöpartiet vill:

- att konst och kultur ska ha en självklar och naturlig plats i samhällsbygget.
- verka för en öppenhet för ny teknik, nya arbetssätt och uttrycksformer för att främja konst och kultur.
- att barn och ungas möjligheter till eget skapande och deltagande i kulturlivet främjas.
- att minst en procent av kostnaderna vid investeringar i fastigheter ska användas till konstnärlig gestaltning. De pengar som avsätts för offentlig konst ska användas runt om i regionen där det saknas och behöver inte uppföras i anslutning till de nya fastigheter som byggs.

Musik

Stiftelsen Musik i Uppland med sina orkestrar och ensembler är en viktig verksamhet för det fria och professionella musiklivet. Den ska fortsätta att erbjuda konserter, skapande verksamhet och program som t.ex. musik i vården och Konsertkarusellen samt finnas i hela länet. Inte minst viktig är verksamheten för barn och ungdomar. Där finns musiktävlingen Imagine, en mötesplats för ungdomars musikskapande, Uplands Låtverkstad i samarbete med Eric Sahlströminstitutet och Uplands Spelmansförbund samt en rad konsertproduktioner som Musik i Uppland erbjuder förskolor och skolor. Musik i Uppland ska fördjupa samverkan med andra aktörer för att bredda utbud och tillgänglighet och skapa fler möjligheter till interkulturellt utbyte.

Miljöpartiet vill:

- att Region Uppsala och länets kommuner samverkar inom kulturområdet.
- utreda en eventuell sammanslagning av Uppsala Konsert och Kongress och Musik i Uppland

Biblioteken

Biblioteken i hela Regionen är viktiga kulturbärare och dessa måste vara tillgängliga för alla och ska fungera som naturliga mötesplatser och nav för kulturell verksamhet och samvaro.

Biblioteken samverkar med lokalsamhället, studieförbund och föreningar och har en uppbyggd struktur och kompetens som kan användas för att arbeta effektivt med digitalisering i hela länet, över kommun- och verksamhetsgränser.

Digitalisering kan möjliggöra nya kulturella och konstnärliga processer samt bidra till tillgängliggörandet av kultur. Kultur och bildning ska fortsätta ta tillvara ny teknik och digitaliseringens möjligheter inom kulturområdet och bidra till det demokratiska samhällets utveckling genom att bland annat utveckla samarbetet med kommunerna och andra aktörer i länet för att minska det digitala utanförskapet.

Konst och kulturhistoria

Vi vill se mer offentlig konst i alla delar av regionen för ökad kulturell tillgänglighet. Vi vill se en särskild satsning på offentlig utsmyckning. Det är särskilt viktigt att uppmuntra ungdomars kultur och delaktighet i konst i offentligheten.

Museer, hembygds- och bygdegårdsföreningarna har en viktig roll i att levandegöra och utvecklande vårt kulturarv samt även skapa möjligheter till sociala mötesplatser.

Kulturarvet och kulturaktiviteter i hela regionen måste komma fler till del och här tror vi att de olika hembygds- och bygdegårdsföreningarna skulle kunna vara viktiga aktörer. Hembygdsföreningarna har ofta egna samlingar att visa upp och kan dessutom vara vägvisare till annan kultur i sina socknar, som exempelvis runstenar, byggnadsminnen och andra kulturhistoriska sevärdheter. Bygdegårdarna är utmärkta lokaler för olika aktiviteter med musik, föredrag, bygdeträffar och andra viktiga lokala angelägenheter. Dessa föreningar har idag ofta en kärv ekonomisk sits och vi menar därför att de borde få större möjligheter att utveckla sina verksamheter med hjälp av ekonomiskt stöd från Regionen.

Miljöpartiet vill att:

- konst och kultur blir mer tillgänglig i hela i hela länet.

Hälsofrämjande kulturaktiviteter

Kulturen ska användas både i förebyggande hälsovård och inom vården. Fler terapi- och kulturträdgårdar ska anläggas i anslutning till sjukhusen för att främja folkhälsa. Konst i sjukhusmiljöer, kulturupplevelser för patienter, kulturprogram hos sjukhus och vårdgivare ska vara en naturlig del i friskvårdsarbetet.

Miljöpartiet vill att:

- Region Uppsala och länets kommuner samverkar inom kulturområdet.
- konst och kultur blir mer tillgänglig i hela länet.
- verka för en öppenhet för ny teknik, nya arbetssätt och uttrycksformer för att främja konst och kultur.
- barn och ungas möjligheter till eget skapande och deltagande i kulturlivet främjas.
- minst en procent av kostnaderna vid investeringar i fastigheter ska användas till konstnärlig gestaltning. De pengar som avsätts för offentlig konst ska användas runt om i regionen där det saknas och behöver inte uppföras i anslutning till de nya fastigheter som byggs.
- konst och kultur ska ha en självklar och naturlig plats i samhällsbygget.
- införa kulturaktiviteter som möjlighet inom rehabilitering och förebyggande hälsovård.
- terapi- och kulturträdgårdar anläggs i anslutning till sjukhusen.

Demokrati och delaktighet stärker samhället

Demokratin är en grundförutsättning för ett jämlikt och jämställt samhälle. Det handlar om alla människors lika värde, om rätten att uttrycka sin åsikt och påverka samhället. Delaktighet i samhället och möjligheter att kunna vara aktiv i de demokratiska processerna är också viktigt för att förbättra folkhälsan. Demokratin måste hela tiden värnas och kontinuerligt stärkas och ska präglas av ett jämlikt deltagande och inflytande i allmänna val så väl som mellan val. Miljöpartiet vill utveckla Region Uppsalas informationsinsatser, folkbildningsarbete och insatser på kulturens område så att dessa perspektiv beaktas i ökad utsträckning. Region Uppsala har ett viktigt uppdrag i att aktivt motverka polarisering och hotet mot det öppna samhället. Inte minst är folkbildningsarbetet mycket viktigt samt genom att främja etablering och upprätthållande av mötesplatser.

Region Uppsala ska vara en öppen organisation, som är villig att lära av medborgarna, och koppla detta till den politiska beslutsprocessen. Miljöpartiet vill att Region Uppsala är öppet för att hitta olika digitala möjligheter för att stärka demokrati och inflytande. Dialogen med medborgarna ska förbättras för att öka inflytandet på politik och verksamheter. Det ska vara enkelt för alla att ta del av information, lämna synpunkter och förslag. Miljöpartiet vill att Region Uppsalas i hög utsträckning ska ha politiska sammanträden som är öppna för allmänheten samt att det ges möjlighet för medborgarna att på ett enkelt sätt lämna e-förslag.

Miljöpartiet vill att:

- Region Uppsala ska vara en öppen och tillgänglig organisation där det är lätt att ta del av information och att lämna synpunkter.
- Region Uppsala utvecklar olika digitala möjligheter för demokrati och inflytande.
- Region Uppsala i hög utsträckning ska ha politiska sammanträden som är öppna för allmänheten.

Hållbara finanser ger bäst resultat

Ekonomi betyder hushållning med resurser. Det är endast om ekologi, ekonomi och sociala villkor hålls samman som långsiktig hushållning kan bli verklighet. Miljöpartiet är tydligt med att hållbar utveckling kräver hållbar ekonomisk utveckling och hållbara finanser, inte tillväxtjakt och skenande utgifter. Genom politiska beslut kan vi säkra hållbara marknader, en mer cirkulär ekonomi och gröna, etiska och hållbara placeringar.

Miljöpartiet vill att Region Uppsala i likhet med många andra regioner inleder ett arbete med sociala investeringar med syfte att gynna en god hälsa hos befolkningen genom tidiga insatser. Investeringarna ska stimulera till samverkan och utveckling av nya arbets- och tankesätt som på sikt ger minskade samhällskostnader såsom tidiga insatser kring alkohol, tobak, mat, motion och psykisk ohälsa. Särskilt fokus bör riktas mot barn och unga samt särskilt utsatta grupper. Investeringarna ska på sikt ge minskade samhällskostnader.

Miljöpartiet vill att:

- Region Uppsala senast 2024 avvecklar finansiella placeringar i kol, olja och naturgas.
- Region Uppsala inrättar tillämpar sociala investeringar för att underlätta förebyggande arbete för bland annat bättre folkhälsa.
- Region Uppsala proaktivt arbetar för att enbart ha etiskt, socialt och miljömässigt hållbara finanser och upplåning.

Jämställdhet och lika rätt

Ett mer jämställt och jämlikt samhälle ökar allas frihet, bidrar till utveckling och bättre möten mellan människor. Miljöpartiet vill att Region Uppsala utvecklar sitt arbete för att främja jämställdhet och jämlikhet inom samtliga verksamheter regionen bedriver. Ett led i detta är att kontinuerligt fortbilda personal i jämlikhets- och jämställdhetsfrågor. Vi har idag kunskap om att människor blir olika bemötta och får olika behandling beroende på andra faktorer än deras vårdbehov, exempelvis på grund av könsidentitet. Det är långt kvar tills Sverige är jämställt. Miljöpartiet vill att Region Uppsala ska arbeta aktivt för att åstadkomma konkreta resultat. Att få kunskap om hur det ser ut idag, exempelvis genom könsuppdelad statistik, är en viktig förutsättning för att kunna förändra. Det är en kvalitetsfråga för hälso- och sjukvården då bättre underlag ger oss mer kunskap att förbättra bemötandet och våra verksamheter. Att kontinuerligt jobba med utvärdering på området är viktigt för att följa utvecklingen.

Vård till asylsökande

Miljöpartiet vill att såväl asylsökande som människor som lever som tillståndslösa (även kallade papperslösa) ska ha samma rätt till hälso- och sjukvård som folkbokförda i Uppsala län. Det är ett tydligt budskap grundat i uppfattningen att allas rätt till vård efter behov är central. Ett humanitärt samhälle kan inte tillåta att asylsökande och människor som lever tillståndslöst riskerar sin hälsa på grund av den för individen rådande situation. Det blir också tydligt för vårdprofessionerna som inte behöver göra olika gränsdragningar beroende på vem som söker vård utan kan behandla alla lika.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat förtryck och våld

Våld i nära relationer omfattar fysiskt, psykiskt och sexuellt våld och är sammankopplat med de maktstrukturer som finns i samhället. Vården har en särskild roll i att kunna upptäcka tecken på våld och alla medarbetare ska på sin arbetsplats veta vem de kan ta frågan vidare till så ingen patient lämnar vården utan att ha erbjudits hjälp. Hedersrelaterat förtryck och våld ska motverkas. Region Uppsala ska arbeta strategiskt enligt den antagna handlingsplanen mot hedersrelaterat förtryck och våld för att höja kompetensen hos de yrkesgrupper som kommer i kontakt med individer som kan vara utsatta för hedersrelaterat förtryck och våld. Kvinnlig könsstympling är förbjudet i Sverige. Det gäller även om ingreppet utförs utomlands i ett land där det är tillåtet. Flickor och kvinnor som har besvär på grund av könsstympling har rätt till en god vård och ett bra bemötande. De ska kunna känna tillit till vården och känna sig respekterade. Här är kompetensen bland medarbetarna inom Region Uppsala mycket viktig. Samarbete mellan region och kommuner behöver utvecklas om t ex våld i nära relationer för att det ska ske en varaktig förändring. Därför behöver en handlingsplan tas fram mellan Region Uppsala och respektive kommun i regionen för att alla människor som utsatts för våld av någon närstående ska få ett bättre stöd när de söker vård.

Könsidentitet och sexuell läggning

Medvetenhet och kunskap är viktigt inom alla Region Uppsalas verksamheter, men framför allt i hälso- och sjukvården där personalen ofta möter människor som befinner sig i utsatta situationer. Tillräcklig kunskap hos sjukvårdspersonal ska säkerställa ett icke normativt bemötande och behandlingssätt utifrån könsidentitet och sexuell läggning. Att bli bemött på ett öppet och fördomsfritt sätt är viktigt för alla individer och skapar goda ringar på vattnet för vården och i behandlingen. Särskilt viktigt är detta för människor som identifierar sig som icke-hetero eller icke-cis. I dessa möten blir detta en del av det personcentrerade förhållningssättet i vården. Trots att detta är något vi i Miljöpartiet ser som självklart är detta frågor som Region Uppsala ständigt måste fortsätta jobba med. Inom den transvård Region Uppsala bedriver, både för vuxna samt barn och ungdom, är dessa perspektiv särskilt viktiga. Tillgänglighet genom att transvården ges samma status som vårdgarantin, rätt kompetens finns i personalstyrkan samt ett genomgående fokus på delaktighet är särskilt viktiga områden att hålla fokus på inom transvården."

Miljöpartiet vill:

- att Region Uppsala ska fortsätta arbetet med jämställdhetsintegrering,
- förbättra villkoren för en jämlik mammografiscreening och gynekologiska cellprov,
- att mödra- och förlossningsvården ska vara god och trygg oavsett patientens etnicitet, könsidentitet och sexuella läggning.
- att såväl asylsökande som människor som lever tillståndslöst ska ha samma rätt till hälso- och sjukvård som folkbokförda i Uppsala län.
- att det ska finnas säker tillgång till specialiserad psykologisk behandling för människor som identifierar sig som icke-hetero eller icke-cis.
- att beställning av hemtester för könssjukdomar ska erbjudas på ett jämställt sätt så att det går att specificera vilken sorts sex man har haft, var på kroppen man vill testa sig, samt att de tester som erbjuds ej baseras på personnummer.
- att stärka tillgången till testning för könssjukdomar specifikt bland transpersoner och män som har sex med män som är särskilt utsatta för att smittas av hiv och andra könssjukdomar.

Hälso- och sjukvård

Grön politik för hälsa

Miljöpartiets hälso- och sjukvårdspolitik grundar sig i ett helhets- och hållbarhetstänkande. En god hälsa handlar om att se och behandla hela människan, inte bara symptom eller organ. För att fler människor ska kunna leva längre, friskare och mer meningsfulla liv krävs aktiva åtgärder som involverar hela samhället med förebyggande åtgärder som underlättar för människor att göra kloka val beträffande sin hälsa, välbefinnande och livsmiljö.

De människor som behöver vård ska få den på rätt nivå. Om färre människor behöver uppsöka vården förbättras tillgängligheten för dem som bäst behöver den. Att få vård i sin närmiljö minskar behovet av transporter och ökar tryggheten. Särskilt är detta värdefullt för barn, äldre och personer med kroniska sjukdomar och omfattande behov.

Region Uppsala ska ha en hälso- och sjukvård som är hälsofrämjande, jämlik, effektiv och modern. Vården ska hålla god kvalitet, vara tillgänglig, fördelas efter medicinska behov och finansieras solidariskt. Miljöpartiets vision av en grön hälso- och sjukvård är att främja hälsa, och när ohälsa uppstår tillhandahålla nödvändig vård av hög kvalitet när den behövs, där den behövs.

I en sjukvård präglad av gröna värderingar ses patienterna som medskapare av sin sjukvård. Arbetssättet i vården ska inte bara vara patientcentrerat, utan breddas till att vara personcentrerat. Det finns ett stort värde i en hälso- och sjukvård där patienten ses som en aktiv medskapare, och innebär många möjligheter. Förhållningssättet bygger på att patienten tillsammans med personalen är delaktig i att formulera både problem och lösningar utifrån sin egen situation och på så sätt bidrar till utveckling av hälso- och sjukvården i stort. Patienter med kroniska sjukdomar, så kallade "spetspatienter", samlar på sig mycket erfarenhet och kunskap om sin sjukdom som kan användas, patienter som möter vården för första gången kan komma med nya idéer om sin situation och om vården runt

dem. Alla dessa perspektiv är viktiga att ta vara på. Även föreningar och andra organisationer som samlar människor med gemensamma erfarenheter av vård och hälsa är en viktig tillgång för utvecklingen av vården. Det är dock alltid på vårdgivarens ansvar att vården sker i överensstämmelse med vetenskaplig evidens och beprövad erfarenhet.

Att skapa vårdprocesser och vårdkedjor med detta synsätt som bas kan inte göras över en natt, eller ens en mandatperiod. Men det är helt nödvändigt att vi startar denna process och fortsätter jobba långsiktigt, för att säkerställa att våra resurser räcker till en god välfärd även för kommande generationer.

Mycket av den vård som ges i Region Uppsala idag är inte bara god utan rent av världsledande. Vi förvaltar ett flera hundra år gammalt arv av samlad vetenskap och beprövad erfarenhet och bygger vidare med ny kunskap och erfarenhet för kommande generationers välfärd. Flera delar av de övergripande mål som vi har beskrivit ovan uppnås redan idag, men för att bygga morgondagens sjukvård krävs nytänkande och fortsatt utveckling.

Folkhälsa och förebyggande vård

Sverige är ett välfärdsland men trots detta finns det stora och ökande skillnader i befolkningens hälsa. Det skiljer till exempel flera år i medellivslängd mellan grupper med högst och lägst utbildning. Skillnaderna kan förklaras både med människors skilda livsvillkor och levnadsvanor. Hälsofrämjande insatser utanför hälso- och sjukvården är därför grundläggande för att skapa jämlik hälsa. Att minska sociala och ekonomiska klyftor mellan människor är en del av arbetet för en god och jämlik hälsa och en förutsättning för en hållbar samhällsutveckling i stort. Det handlar om livskvalitet, ökad delaktighet och minskat utanförskap.

Samhället ska inte avgöra hur den enskilde människan ska leva sitt liv. Däremot kan samhället stödja människor i att göra de livsval som ger dem bäst chanser till ett så friskt liv som möjligt. En stor del av riskfaktorerna för ohälsa och för tidig död i Sverige är relaterade till matvanor och fysisk aktivitet. Dessa områden måste ha ett tydligt fokus i det hälsofrämjande arbetet.

Fysisk aktivitet har bevisad effekt att kunna förebygga eller förbättra ett stort antal sjukdomstillstånd (till exempel högt blodtryck, stroke, ont i ryggen och depression). De positiva effekterna uppnås oavsett ålder och träningsvana. Miljöpartiet vill att förskrivningen av fysisk aktivitet på recept ska öka och rutinmässigt övervägas som behandlingsalternativ i vården.

Erfarenheter visar att generell hälsoinformation ger bäst effekt i grupper med högre socioekonomisk status och det kan därför leda till större hälsoskillnader, medan exempelvis grupputbildningar för föräldrar, insatser som omfattar reglering, ekonomiska styrmedel och förändringar i miljön har en mer jämlik effekt. Det är därför viktigt att Region Uppsalas hälsofrämjande insatser bygger på en mångfald av metoder och samverkan med andra aktörer som exempelvis kommuner och civilsamhället.

Region Uppsala har, genom uppdraget om regionalt utvecklingsansvar, ansvaret för att upprätta länsplaner för regional transportinfrastruktur. Miljöpartiet anser

att det hälsofrämjande perspektivet måste stärkas i det arbetet så att fler får sitt behov av fysisk aktivitet uppfyllt genom sina dagliga resor. När många väljer att cykla eller promenera förbättras folkhälsan såväl genom ökad motion som genom minskade luftföroreningar, buller eller trafikolyckor.

Att vistas i naturen är bra för både den fysiska och psykiska hälsan. Region Uppsala är tillsammans med länets kommuner ägare av Upplandsstiftelsen som arbetar för mer friluftsliv i länet och Miljöpartiet anser att Upplandsstiftelsen har en viktig roll för att främja alla gruppers tillgång till natur- och friluftsliv.

Miljöpartiet vill att:

- Region Uppsala tar ansvar för att driva på arbetet med jämlika livsvillkor och levnadsvanor tillsammans med länets kommuner och civilsamhället.
- det främjande och förebyggande folkhälsoarbetet ges ökade resurser och högre prioritet.
- Region Uppsala ska ta ledarrollen i att utveckla folkhälsoarbetet i länet exempelvis genom att ta fram en plan för jämlik hälsa och förbättrad folkhälsa i länet.
- ta fram en handlingsplan för att bättre uppnå vård på lika villkor för hela Uppsala läns befolkning.
- förskrivningen av fysisk aktivitet på recept ökar inom hälso- och sjukvården.
- personer med funktionsnedsättningar och sjukdomar stöds i att leva ett aktivt och hälsosamt liv, med stöd av habilitering, rehabilitering och med passande hjälpmedel.

Primärvården - den nära vården

Region Uppsala har påbörjat en omställning av hälso- och sjukvården för att utveckla framtidens primärvård och nära vård. Det är ett arbete vi vill fortsätta att utveckla.

Det finns behov av att främja ett mer personcentrerat och hälsoinriktat arbetssätt, en arbetsmiljö som uppmuntrar medarbetare att pröva nya och innovativa arbetssätt och metoder, utveckla samverkansformer, styra vård till rätt nivå och tydliggöra uppdrag och roller för de olika vårdnivåerna.

Primärvården behöver byggas ut för att kunna tjäna som den bas i systemet som det är tänkt.

Miljöpartiets bedömning är att primärvården är underfinansierad och att det behövs betydande ekonomiska tillskott under kommande mandatperioder. Vi vill sätta ett tydligt mål om en kraftfull förstärkning av resurserna till primärvården under mandatperioden 2022-2026. Förstärkningen bör gå till bland annat fler medarbetare inom flera professioner, fler vårdcentraler som är lokaliserade nära människor och att förbättra arbetsmiljön. Det behövs en förstärkning av primärvården för att klara dagens uppdrag, men också för att utveckla uppdraget framöver. De kommande åren behöver Region Uppsala satsa på flera nya vårdcentraler för att möta befolkningsutvecklingen i länet.

Under överskådlig tid kommer det råda brist på specialistläkare i allmänmedicin inom primärvården. Region Uppsala behöver förbättra förutsättningarna för rekrytering av specialister i allmänmedicin, både genom att öka antalet AT-platser och ST-block i allmänmedicin och genom insatser som skapar en bättre arbetsmiljö och gör arbetet inom primärvården mer attraktivt.

En förbättrad arbetsmiljö inom primärvården kan uppnås på olika sätt. Det viktigaste handlar om att stärka resurstilldelningen och primärvårdsuppdraget som sådant. Det kan även handla om att se över hur det verksamhetsnära administrativa stödet kan stärkas. En annan del av det är att förstärka övriga professioner inom primärvården. Exempelvis kan psykologer, kuratorer och fysioterapeuter ta ett större behandlingsansvar för patienter med psykisk ohälsa eller muskelsmärta. Tillsammans stärker de olika professionerna varandra. Miljöpartiet vill även se över hur andra professioner kan bidra till utvecklingen i primärvården, exempelvis arbetsterapeuter, logopedier och apotekare.

En grön primärvård är neutral avseende driftsform. Vi vill se både privata och offentliga aktörer inom regionens primärvård. Miljöpartiet vill även se andra driftsformer än aktiebolag i vårdkoncerner inom primärvården. Medarbetarstyrda bolag och kooperativ är exempel på former som bör stärkas.

Primärvård är basen i den nära vården. Närhet definieras inte bara utifrån geografisk närhet, utan kan också handla om digital tillgänglighet som flyttar vården ända hem till patienten. Tillgänglighet handlar inte enbart om närhet till en fysisk vårdcentral utan också om att främja andra kontaktvägar såsom digitala vårdmöten men också fysiska vårdmöten där vårdpersonal kommer till bostaden genom de mobila närvårdsteam för patienter med stora vårdbehov som utvecklas runt om i länet. Vi vill öka takten på digitalisering inom primärvården.

Vi behöver fortsätta utveckla den riktade primärvården för att säkerställa ett bättre omhändertagande av sköra äldre och multisjuka. Individer med omfattande och kroniska vårdbehov är ofta de som har störst behov av kontinuitet och tillgänglighet i primärvården. Miljöpartiet har tagit initiativ till att införa äldremottagningar som vänder sig till personer över 75 år med omfattande vårdbehov. Det är viktigt för att tillgodose behoven hos äldre och kroniskt sjuka patienter vad gäller exempelvis tillgänglighet och kontinuitet.

Miljöpartiet vill även se en utveckling av omhändertagandet av personer med funktionsnedsättningar inom primärvården. Mottagningarna ska kunna erbjuda längre besökstider och ha kunskap om bemötande av målgruppen samt ha ett uppdrag att samordna insatser för patienter med många vårdkontakter.

Det är tydligt att det finns ett behov av strukturförändringar i hälso- och sjukvården, såväl vad gäller primärvårdens andel av hälso- och sjukvården som i vilken form och var den ska finnas lokaliserad. Det kan finnas behov av en vårdcentral i ett område där privata vårdgivare inte har etablerat verksamhet men där det finns ett stort behov. Det kan också handla om att erbjuda vård i andra former, t.ex. mobila närvårdsteam och e-hälsa som båda innebär att vårdkontakt kan ske i hemmet.

Miljöpartiet vill:

- göra en ekonomisk förstärkning av primärvården för att utveckla en nära vård i hela länet.
- fortsätta utvecklingen och införandet av Effektiv och nära vård 2030, bland annat för att öka tillgången på specialistvård, att tillgängliggöra vården och avlasta regionens två sjukhus.
- stärka samverkan mellan primärvården och relevanta sjukhusspecialiteter.

Jämlik och jämställd vård

Vård ska ges efter behov och på jämlika villkor för alla. Vård och läkemedel har i många fall utvecklats för män och trots att om kunskapen om hur kvinnor medicinskt skiljer sig från män har ökat så finns fortfarande risk för att vården är sämre anpassad till kvinnors biologiska förutsättningar. Ett viktigt verktyg för att förbättra jämställdheten i vården är könsuppdelad statistik. Miljöpartiet vill att Region Uppsala ska arbeta aktivt för att öka kunskapen om kvinnors sjukdomar och om hur vården bör anpassas för att fungera lika bra för kvinnor som för män.

Förstärkt samverkan kring nära vård

Närvård är ett samlingsbegrepp för det samverkansarbete som bedrivs inom hälso- och sjukvård och social omsorg mellan kommunerna och Region Uppsala. På lokal nivå, där dessa verksamheter tangerar varandra, behövs en nära samverkan mellan huvudmännen för att koppla ihop olika resurser och tillsammans ge patienter och invånare en bättre vård och omsorg än vad var och en myndighet kan göra för sig själv. Region Uppsalas stora utvecklingsarbete mot nära vård handlar om att stärka och bygga ut den nära vården - i nära samarbete med länets kommuner men också med invånare och patienter.

Det finns stora fördelar med att hitta bättre former för att samordna vård och andra insatser. En central del i den utvecklingen är att utveckla Vårdcentrum på ett flertal platser i länet. De ska samla olika typer av kompetens och underlätta samverkan mellan olika specialiteter och utveckling av nya arbetssätt. En stor vinst för patienter och invånare är att den specialiserade vården kommer närmre vilket underlättar för den som har stora behov av vård. För Miljöpartiet är det främsta målet att få ett bättre omhändertagande av individer och grupper med stora eller långvariga behov av vård och stöd. Ambitionen att hitta fungerande arbetssätt får inte försenas av diskussioner om huvudmannaskap och finansieringsmodeller. Individernas bästa måste vara huvudfokus i arbetet.

Det finns redan idag en rad verktyg och upplägg för samordning mellan region och kommun. Med all den kunskap och erfarenhet som finns i bagaget borde samordning fungera mycket bättre än den gör idag. I de värsta tänkbara fallen leder bristande samordning till att människor far illa i vården och omsorgen. Äldre personer och människor med psykisk ohälsa är exempel på två grupper som är särskilt utsatta. Miljöpartiet vill att alla relevanta verksamheter i Region Uppsala ska jobba aktivt med Samordnad individuell plan (SIP), Vård och stödsamordning (VoSS) samt tillgängliggöra och förtydliga övriga rutindokument som är av stor vikt så dessa ej hamnar i bakgrunden. Ett exempel är samordning vid utskrivning

från slutenvård. Alla relevanta verksamheter i Region Uppsala ska kunna uppvisa ett aktivt arbete med dessa frågor.

Miljöpartiet vill:

- förstärka länets närvårdssamverkan i enlighet med den strategi som tagits fram av Region Uppsala och länets kommuner.
- utveckla vårdcentrum i Uppsala, Tierp-Älvkarleby, Östhammar och Enköping under mandatperioden. De ska fungera som nav i en patientnära vård som överbryggar gapet mellan primär- och specialistvård.
- fortsätta utvecklingen av mobila närvårdsteam och äldrevårdsenheten.
- att vård ska ges efter behov och inte vara primärt efterfrågestyrt.

E-hälsa och digitalisering utvecklar vården

E-hälsa och digitalisering är samlingsnamn för hälso- och sjukvård som genomförs med stöd av eller genom digitala tjänster och processer. Hälso- och sjukvården befinner sig i en snabb förändringsfas där digitalisering och e-hälsa allt mer utvecklar och effektiviserar vården och där det finns mycket stor potential till mer tillgänglig, hälsofrämjande och individcentrerad vård. Rätt utformade kan e-hälsotjänster leda till såväl större självständighet som till ökad tillgänglighet och främjar patientens medskapande roll i den egna vården. Fel utformat kan det skifta resurser till mindre effektiv vård.

Under den gångna mandatperioden har de digitala besöken i Region Uppsalas verksamhet ökat dramatiskt. Miljöpartiet ser positivt på den snabba utvecklingen med digitala vårdmöten som innebär att patienter kan kontakta vårdprofessionerna via dator och mobil från sitt hem som komplement till eller istället för ett fysiskt möte. De digitala lösningarna måste vara en del av vårdkedjan och precis som fysiska besök utgå från behovet av kontinuitet och medicinska prioriteringar.

Den digitala infrastrukturen ska vara utvecklad så att kontakt med hälso- och sjukvården enkelt kan ske via internet på ett sätt som är effektivt, kvalitetssäkert och följer rekommendationer vad gäller exempelvis läkemedelsförskrivning och vårdprogram. Den snabba utvecklingen av internetbaserade digitala lösningar och system ger oss möjligheter att tänka nytt för att möta flera av vårdens aktuella utmaningar som egen monitorering av sin sjukdom och vård, vilket kan ge både bättre kontroll för patienten, bättre följsamhet och mindre köer och kostnader. En fortsatt digitalisering av olika vårdtjänster i form av nya plattformar för e-hälsa kommer att bidra till arbetet med att modernisera vårdens professionalitet och skapa nya hållbara innovativa tjänster. Digital teknik kan också involvera patienten tidigt i sin vård genom dagbok om symtom, läkemedelsinformation samt för att förbättra diagnostik och behandling.

Digital teknik är viktig för individer med kronisk sjukdom eller som är multisjuka och ofta behöver hälso- och sjukvård som får möjlighet till monitorering i hemmet och till uppföljande samtal med vårdprofession via Internet. För individer med mer sällsynta sjukdomar kan e-hälsa också innebära stora möjligheter att genom digitala ronder kunna ha tätare kontakt med sin behandlande läkare. Valfärdsteknologi som e-hälsa och digitalisering har stor potential att

effektivisera och främja en mer individcentrerad vård. Dock innebär det också nya utmaningar i form av säkerhet, integritet, etik och nya arbetsprocesser.

Miljöpartiet ser kritiskt på de senaste årens utveckling med digitala vårdföretag, då systemet har brist på evidens och leder till en omfördelning av resurser från patienter med svårare sjukdom till lättare rutinsjukvård, samt underminerar den sammanhållna vårdkedjan. Alla privata företag som verkar inom välfärden ska dessutom göra detta utan ett övergripande mål att generera ekonomisk vinst, det är Miljöpartiets inställning och gäller givetvis hälso och sjukvården också. Vi vill att skattepengarna som går till välfärden ska stanna i välfärden, eventuella överskott ska återinvesteras i verksamheten.

Regionen behöver förbättra sina egna digitala verktyg för receptförnyelse och för att bedriva sjukvård, så att de underlättar både för vården och patienter, samt informera medborgarna om dessa verktyg. En del i detta är att göra det möjligt att följa sina remisser på 1177.

Miljöpartiet vill:

- att Region Uppsala ska ligga i framkant vad gäller främjande och utveckling av e-hälsotjänster och digitalisering.
- att vårdmöten med läkare och andra vårdprofessioner ska kunna ske digitalt.
- att hela remissgången ska kunna följas digitalt.
- att Region Uppsala ska öka samarbetet med länets kommuner när det gäller välfärdsteknik för äldre.
- att Region Uppsala inför verktyg för digital triagering i primärvården.
- använda vår representation inom Sveriges kommuner och regioner (SKR) för att påverka frågan om digitala vårdföretag i riktningen som beskrivs i texten ovan.
- att utomlänsersättning endast ges vid fysiska läkarbesök.

Akademiska sjukhuset och Lasarettet i Enköping

Akademiska sjukhuset och Lasarettet i Enköping är Region Uppsalas två sjukhus, olika stora men båda med viktiga roller för hälso- och sjukvården. Akademiska sjukhuset, ett av Sveriges världsledande universitetssjukhus där patienter från såväl Uppsala län som hela Sverige och världen får specialistvård och där det bedrivs forskning, utveckling och undervisning. Lasarettet i Enköping är ett av Sveriges ledande mindre sjukhus med länsuppdrag inom flera vårdområden. Sjukhusen ska bedriva en hälso- och sjukvård där såväl den akuta som den planerade vården utmärks av god tillgänglighet, korta väntetider och gott bemötande. Detta är viktigt för att säkra tilliten för hälso- och sjukvården.

Akademiska sjukhuset och Lasarettet i Enköping är båda viktiga för en säker och god hälso- och sjukvård och är i ökande grad beroende av varandra. Samarbetet mellan sjukhusen ska fortsätta att utvecklas och stärkas i syfte att utnyttja resurser på bästa sätt och bidra till bättre tillgänglighet och förbättrad vårdkvalitet.

Akademiska sjukhuset är både volymmässigt och statusmässigt en oerhört stor del av Region Uppsalas verksamhet. Sjukhuset utgör Region Uppsalas största tillgång, men kan också bli ett stort ekonomiskt problem om det inte sköts rätt. Sjukhuset har stora utmaningar i att etablera en mer välfungerande ekonomistyrning och att attrahera så pass mycket riks- och regionsjukvård att underlag finns för högspecialiserad vård. Miljöpartiet vill ha kvar ett starkt Akademiska sjukhuset i offentlig regi.

Under den gångna mandatperioden har vi etablerat ett nytt samarbetsavtal med grannregionerna och startat arbetat med att flytta mer rutinvård till våra grannregioner. Det kan innebära att i framtiden kommer invånare i Uppsala län åka till Västerås för vissa operationer som Västerås är bättre på, på samma sätt som västmanlänningar idag och i framtiden åker till Uppsala för många behandlingar. Det här är en nödvändig utveckling för att få bästa möjliga vård för patienterna, fördjupa samarbetet med våra grannregioner och kontrollera kostnaderna på Akademiska sjukhuset. Detta samarbete med grannregionerna behöver fortsätta och fördjupas.

Vi har under den gångna mandatperioden inlett genomlysning av kostnader i verksamhetsområde för verksamhetsområde och utvecklat bättre kostnadskontroll. Arbetet har också inletts med att ta fram kvalitetsvärden. Dessa båda processer behöver fortsätta. Akademiska sjukhuset behöver en stabil ekonomi och fokus på kvalitet för att kunna göra de nödvändiga satsningarna på personalen.

Det är viktigt med fortsatt och utvecklat samarbete mellan Akademiska sjukhuset och Lasarettet i Enköping för att främja bättre tillgänglighet avseende operationer. Vi har påbörjat en översyn där möjligheterna att flytta vård till Enköping betonas. Det är ett arbete som behöver fortsätta och fördjupas under nästa mandatperiod.

Akademiska sjukhuset och lasarettet i Enköping ska snabbt sätta in åtgärder när det finns risk för växande vårdköer inom ett visst verksamhetsområde samt utveckla samarbetet med vårdgarantienheten och förbättra slussningen av patienter, som innebär att vård kan erbjudas hos andra vårdgivare med kortare väntetider.

Akademiska sjukhuset och lasarettet i Enköping ska aktivt arbeta för att identifiera var man saknar vård för patientgrupper idag. Detta arbete ska ske i samarbetet med patientföreningarna.

Akutmottagningen på Akademiska har länge dragits med stora problem med tillgänglighet och för stor belastning på personalen. Problemen beror i hög grad på att många patienter söker sig dit när de inte får vård hos annan instans. För att komma till rätta med akutmottagningens problem vill vi bland annat satsa mer på nära vård för äldre samt att vårdcentrum kan ha viss jourmottagning. Patienter som är äldre har stora behov, och är också ofta sårbara så att akutmiljön med sina väntetider och blandning av patienter kan vara direkt farlig. Vi vill därför satsa på äldremottagningar, mobila närvårdsteam och närvårdsplatser på vårdcentrum så

att alla äldre som kan få sina vårdbehov tillgodosedda utanför akuten också får det. För att vidare underlätta akutens arbete i allmänhet vill vi se över IT-verktygen så att de i högre grad kan användas som understöd i effektiv triagering och utveckla lösningar där patienterna snabbare kommer vidare till andra avdelningar. Slutligen får vi aldrig tappa fokus från frågan om arbetsmiljö för personalen vid akutmottagningen. Om inte personalen kan utföra sitt arbete på ett tryggt och tillfredsställande sätt kan aldrig en stabil grund läggas för god vård. Det är också viktigt att frågan om bemanningsgrad finns med som en hörnsten i detta arbete.

Miljöpartiet vill:

- fördjupa samarbetet med övriga regioner i sjukvårdsregionen.
- säkerställa att det snabbt går att sätta in åtgärder vid risk för växande vårdköer inom ett visst verksamhetsområde.
- fortsätta utveckla operationssamarbetet mellan Akademiska sjukhuset och Lasarettet i Enköping.
- bygga ut äldreomsorg, mobila närvårdsteam vårdcentrum med såväl jourmottagning som närvårdsplatser så att såväl äldre som andra patienter i så hög grad som möjligt kan få rätt vård utan att behöva uppsöka akutmottagningen på Akademiska sjukhuset.
- driva på för att fler läkare som är specialiserade inom akutsjukvård finns vid akutmottagningen på Akademiska sjukhuset.

Habilitering och rehabilitering för självständighet

Människor som har funktionsnedsättningar ska ges goda förutsättningar att leva ett självständigt liv. Habilitering, med stöd och insatser för att förebygga och minska svårigheter som funktionsnedsättningar kan medföra, är viktigt för att skapa goda förutsättningar för delaktighet i samhället och ett rikt liv.

Habiliteringen kan ge råd, stöd, utbildning och behandling och bidra till möten där personer med liknande funktionsnedsättningar kan träna tillsammans och utbyta erfarenheter. För dem med långvariga behov av stöd är det extra viktigt att vården och insatserna utformas på ett sätt som ger stor möjlighet till delaktighet och inflytande. Alla ska ha möjlighet att leva ett aktivt och hälsosamt liv och det kan kräva stöd av habilitering, rehabilitering och lämpliga hjälpmedel. Det är viktigt att det finns ett helhetsperspektiv och att insatser planeras i samarbete med andra aktörer med individens bästa i fokus.

Rehabilitering är ett samlingsbegrepp för åtgärder av medicinsk, psykologisk, social och arbetslivsinriktad art som ska hjälpa den som är sjuk eller skadad att återvinna bästa möjliga funktionsförmåga och förutsättningar för ett gott liv. Individens bästa ska själv ges stor möjlighet att kunna påverka vilken form av rehabilitering som passar.

Miljöpartiet har varit med och inrättat ett nytt rehabiliteringscentrum och lyft vikten av att stärka rehabilitering som område. Fortfarande finns stora behov av att öka tillgången till rehabilitering för den som drabbas av en skada eller funktionsnedsättning.

Idag finns stor kunskap om betydelsen av rehabilitering och fysisk aktivitet för att förbättra livskvaliteten och möjliggöra ett aktivt liv. Trots det finns det stora brister i tillgången till det som kallas "anpassad friskvård". Många människor som är medicinskt färdigbehandlade behöver på egen hand fortsätta träna upp sina förmågor under många år eller resten av livet. För dem kan bristande tillgänglighet göra det omöjligt att ta del av majoritetssamhällets friskvårdsutbud. Då behöver det offentliga bidra med en infrastruktur som möjliggör friskvård anpassad till individens förmågor och medicinska behov. Det kan vara dels i form av olika typer av tillgängliga friskvårdsanläggningar eller -aktiviteter, dels i form av anpassade hjälpmedel eller andra former av stöd.

Miljöpartiet menar att det finns stora hälsovinster i att tillsammans med länets kommuner, civilsamhället och friskvårdsaktörer möjliggöra för fler äldre och kroniskt sjuka att leva ett aktivt liv i rörelse. Vi vill att Region Uppsala tar initiativ till ett samarbete med en eller flera av länets kommuner för att vara föregångare vad gäller fysisk aktivitet för äldre. Forskning visar att fysisk träning med fokus på ökad muskelstyrka och förbättrad balans minskar risken för fall och frakturer. Detta har även betydelse för den psykiska hälsan, då till exempel oro för att ramla medför minskad aktivitet och rörelse, vilket kan resultera i sämre livskvalitet.

Miljöpartiet vill:

- säkerställa att det finns rutiner för rehabiliteringsplaner och Samordnad individuell plan (SIP) och att patienter får sina behov av rehabilitering tillgodosedda både inom sjukhusvård och primärvård.
- säkerställa samverkan mellan sjukhus, primärvård och kommun avseende rehabilitering.
- ha en fortsatt och utvecklad samverkan med patient- och brukarföreningar för att stärka kvaliteten, delaktighet och hälsa,
- att Region Uppsala blir ledande i landet i att stödja länsinvånare till fysisk aktivitet och anpassad friskvård.
- att hälsofrämjande insatser erbjuds och tillgängliggörs personer med funktionsnedsättningar.
- att Region Uppsala ska föreskriva hjälpmedel för idrotts- och fritidsaktiviteter till barn och unga.

Samverkan civilsamhället och utvecklat patientinflytande

Idéburna organisationer är en viktig sektor i samhället och bör ges utökad utrymme och möjlighet att spela en viktig roll i Uppsala län. Miljöpartiet vill stärka förutsättningarna för samarbete mellan Region Uppsala och civilsamhället. En stärkt samverkan med den idéburna sektorn bidrar till en ökad och mer jämlik hälsa i befolkningen. Långsiktiga satsningar såsom IOP (idéburet offentligt partnerskap) är exempel på samverkansprojekt som skapar en socialt hållbar utveckling i regionen. Den organiserade idrotten är en viktig samarbetspartner och aktör för ökad fysisk aktivitet.

Utöver det ska Region Uppsala också verka för att bättre uppmärksamma andra former av fysisk aktivitet och rörelse. Många barn, ungdomar och vuxna ägnar sig åt aktiviteter och rörelse utanför idrottsföreningar. Miljöpartiet ser positivt på alla former av berikande hälsofrämjande fysisk aktivitet. För att uppmuntra att så

många som möjligt aktiverar sig vill vi därför stärka Region Uppsalas stöd till nya former för idrott och fritid.

Miljöpartiet vill att Region Uppsala verkar för samverkansforum där hälso- och sjukvården kan arbeta tillsammans med patientföreningar och andra delar av civilsamhället för att utveckla vården, inte minst med fokus på patientinflytande och hälsofrämjande arbete. Det samarbete som idag pågår för att ta fram kvalitetsindex inom olika vårdområden ska inkludera patientföreningarna, och på det samarbetet ska strukturer byggas för långsiktigt samarbete.

Miljöpartiet vill att Region Uppsala skapar en instans i regionen för att identifiera patientgrupper för vilka vård saknas i regionen, och var denna vård kan byggas ut. Detta ska ske i nära samarbete med patientföreningarna.

Miljöpartiet vill:

- ge långsiktiga förutsättningar till civilsamhället att bidra till utvecklingen av hälso- och sjukvården,
- öka möjligheterna för patientföreningar att bidra till uppbyggnaden av kvalitetsindex och fortsatt samverkan
- ge patientföreningar en tydlig instans som de kan rapportera avsaknad av vård till, och som kan ta initiativ till att ny vård byggs upp

Mödra- och förlossningsvården

Region Uppsala måste fortsatt stärka helhetssynen och kontinuiteten i vården under graviditet, förlossning och eftervård. Idag är tillgången till vård ojämnt fördelad. En trygg graviditet och en positiv förlossningsupplevelse påverkar barnet och föräldrarna för resten av livet. Det krävs ett samlat arbete för att minska förlossningskomplikationer. Vi vill därför göra särskilda satsningar för att denna vårdkedja följs upp, utvecklas enligt bästa tillgängliga kunskap, och säkras. Idag erbjuds kvinnor som behöver uppsöka gynekolog ingen möjlighet att göra detta inom ramen för regionens primärvårdsverksamhet. Det finns ett utbyggt nätverk av mödravårdscentraler i länet dit kvinnor redan idag vänder sig för rutinkontroller och stöd angående sexuell och reproduktiv hälsa. Att knyta gynekologer till mödravårdscentralerna skulle förbättra möjligheten för kvinnor att få hjälp.

Miljöpartiet vill:

- att det ges möjlighet till gynekologkontakt via länets mödravårdscentraler
- Preventivmedel ska vara avgiftsfria för unga upp till 26 års ålder
- förbättra tillgängligheten till gynekologer och minska kötiden
- återinföra vulvamottagningen på Akademiska sjukhuset
- motverka bristen på gynekologer

Barn och ungas hälsa - en livsviktig investering

Samhället har ansvar för att tillsammans med föräldrarna skapa förutsättningar för att barn och ungdomars hälsa och uppväxtvillkor ska vara goda. Tidiga och förebyggande insatser är en god investering, både för barnen och deras anhöriga

och ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Att barn och unga har en god psykisk hälsa är väsentligt för alla aspekter av livet; skolprestationer, fritid, familje- och kompisrelationer och för den fysiska hälsan. Allt fler barn och unga känner sig stressade och oroliga. Orsakerna till den ökande ohälsan hos unga är komplexa och kräver också nya lösningar. Miljöpartiet vill att Region Uppsala ska arbeta tillsammans med länets kommuner och civilsamhället för att utveckla insatser som både förebygger ohälsa och innebär ett bra stöd till de barn och unga som behöver det. Det barn lär sig under skoltiden sätter trenden för rörelsemönster och hälsosamma beteenden senare i livet. Därför är förebyggande arbete viktigt både idag och för framtiden. Miljöpartiet vill utöka, utveckla och stärka det förebyggande arbetet genom att använda goda exempel och stärka befintliga verksamheter inom Region Uppsala. Hälsoäventyret, Upplandsstiftelsen och Naturskolan är exempel på hållbara insatser för barn och ungas hälsa.

Miljöpartiet vill starta fler familjecentraler i Region Uppsala. Familjecentraler är ett viktigt förebyggande arbete där kommun och region samverkar kring barnfamiljen. Där erbjuds flera verksamheter under samma tak eller i nära samarbete, som öppen förskola, MVC, BVC och råd och stöd.

Våren 2021 startade den samlade enheten Barn- och ungdomshälsan i Region Uppsala. Ambitionen är att göra det enklare för barn och unga som mår dåligt att komma i kontakt med vården och snabbare få rätt stöd och behandling. Tidigare var resurserna bakom Barn och ungdomshälsan uppdelade på tre olika verksamheter vilket bidrog till oordning och ineffektivitet på ett område där precis det motsatta behövs. Starten av den nya Barn- och ungdomshälsan är en stor satsning för att göra första linjens verksamheter tydligare och effektivare med målet att barn och ungdomar ska få rätt hjälp i rätt tid för problem med psykisk ohälsa. Mottagningar kommer finnas runt om i länet, tillgängligheten är A och O för Barn- och ungdomshälsan. Därför kommer detta utvärderas löpande så verksamheten når alla områden i länet.

För skolbarn är en väl utbyggd elevhälsa en bra grund, och denna ska samverka väl med Barn- och ungdomshälsan. Den övriga hälso- och sjukvården måste också utveckla kompetensen att se barn med psykisk ohälsa, med otrygga uppväxtvillkor eller som har utsatts för våld och övergrepp. När svårare former av psykisk ohälsa och sjukdom drabbar ett barn eller en ungdom måste Barn och ungdomspsykiatri (BUP) finnas där. Behovet av specialiserad personal inom BUP är stort och det är angeläget att öka tillgängligheten till vården för de barn och föräldrar som är i behov av den. Tillgängligheten till BUP ska öka både på telefon och mottagning.

Miljöpartiet vill:

- starta fler familjecentralerna tillsammans med länets kommuner.
- att ungdomsmottagningar fortsatt ska erbjuda både psykosocialt stöd och stöd för sexuell och reproduktiv hälsa i god samverkan med Barn- och ungdomshälsan.
- fortsätta införandet och utbyggnaden av Barn- och ungdomshälsan med ett särskilt fokus på tillgänglighet i hela länet.
- att det ges ökade resurser till förebyggande arbete riktat till barn och unga.

- se ett ökat fokus på främjande och förebyggande arbete för att främja psykisk hälsa hos barn och ungdomar.
- säkra att rätt kompetens från Region Uppsala finns på plats som en del av Barnhus Uppsala län för att på ett bra sätt kunna hjälpa våldsutsatta barn.
- stärka samarbetet mellan elevhälsan och barn- och ungdomshälsan samt övrig hälso- och sjukvård.

Psykisk hälsa måste stärkas

Miljöpartiets politik för hälso- och sjukvården i stort är den politik som ska genomsyra vården vid psykisk ohälsa. Den uppdelning som traditionellt funnits i synen mellan somatisk respektive psykiatrisk vård har inte varit till gagn för patienten. Inte minst då många med psykisk sjukdom drabbas av fysisk sjukdom och vice versa. Enligt statistik vet vi att människor som tidigare behandlats med psykiatrisk vård får sämre somatisk vård än de människor som tidigare endast fått somatisk vård. Primärvården bör i högre utsträckning erbjuda vård och behandling för psykisk ohälsa. Idag är tillgången till vård och behandling vid psykisk ohälsa ojämlig i länet och många vårdcentraler har långa väntetider för att få träffa en psykolog och i vissa fall också kurator. Det är inte acceptabelt.

Tillgången till tidiga insatser behöver förstärkas inom hela primärvården. Barn, ungdomar och vuxna med symtom som skulle kunna bero på neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF) mår ofta mycket dåligt. Miljöpartiet vill att de snabbare ska få en utredning, eventuellt få en diagnos och därmed rätt stöd. Här måste samverkan bli bättre än idag, till exempel mellan habilitering och psykiatri. För patienter med svårare psykiska besvär är sluten psykiatrisk vård ibland det bästa alternativet. Den psykiatriska vården är en hörnsten i Region Uppsalas hälso- och sjukvård, och patienter kan finnas här av många olika anledningar. Därför är det viktigt att psykiatri har en god samverkan med t.ex. socialtjänst, primärvård och andra vårdgivare.

De patienter som behöver komma till psykiatri ska möta en välfungerande och modern psykiatrisk vård. Inom den psykiatriska vården förekommer ibland att patienter vårdas under tvång, som ett sista alternativ. Detta ställer väldigt höga krav på verksamheten och på personalen. Det är av yttersta vikt att den psykiatriska vården präglas av transparens, rättssäkerhet och att den vård som bedrivs här alltid följer med i den medicinska utvecklingen. Det ställer i sin tur höga krav på organisation och resurstilldelning från regionens sida. Tvångsvården, och tänkbara alternativ, kommer alltid fortsätta granskas så länge Miljöpartiet finns representerade i Region Uppsalas politiska församlingar. Vi ska också fortsatt verka för att det finns rättspsykiatriska platser som motsvarar behovet som finns i länet, även efter färdigställandet av den nya rättspsykiatriska kliniken i Jälla.

Vi har genomdrivit att det nu finns en samordnare för suicidprevention inom Region Uppsala. Samordnaren deltar bland annat i Folkhälsomyndighetens nationella nätverk för denna typ av regionala samordnare och har löpande kontakt med regionala och lokala aktörer inom Uppsala län och våra kommuner. Varje självmord är en enorm tragedi för den avlidne och de anhöriga men också för hela samhället. Att upptäcka, bryta isolering och ge människor möjlighet att prata om

det som är jobbigt i livet kan förhindra att en individ begår självmord. Region Uppsala jobbar enligt sin suicidpreventiva strategi som i sin nuvarande form gäller mellan 2021 till 2030, och regionen genomför detta arbete i enlighet med nollvisionen för suicid som beslutades av Sveriges riksdag 2008, det är Miljöpartiets vilja att Region Uppsala alltid har god styrfart och bra förutsättningar i detta arbete.

I ett större perspektiv är det viktigt att fokusera på främjande insatser för psykisk hälsa, exempelvis genom elevhälsovården samt vårt övergripande folkhälsoarbete. När vård för psykisk ohälsa behövs ställs stora krav på hur den bedrivs. En personcentrerad vård där patienten känner sig delaktig i sin vård har visat sig öka följsamheten till behandling och ger därmed bättre resultat när det gäller psykisk ohälsa. Därför behöver det inom arbetet med psykisk ohälsa utvecklas fler arbetssätt där patienten ses som en viktig resurs i sin egen behandling. Fokuset ska ligga på öppna och tidiga vårdformer, det är dessa verksamheter som möter flest människor och som har störst chans att förebygga och förhindra att mer allvarliga hälsotillstånd uppstår. Satsningarna som genomförs för att bygga ut primärvården och första linjen kommer fortsätta styra utvecklingen i denna riktningen, för att avlasta Akademiska sjukhuset och stärka den vård som finns nära patienten. På detta sätt skapas också en grogrund för nya lösningar på gamla problem, till exempel tillgänglighet till vården och mångfalden av behandlingsformer. Också elevhälsan är en viktig del Miljöpartiet ser detta som en positiv och nödvändig utveckling. Det är också av stor vikt att, när det är lämpligt, involvera anhöriga i den psykiatriska vården.

Ett flertal kunniga intresseorganisationer och patientföreningar finns etablerade i Uppsala län och arbetar för ökat brukarinflytande. Miljöpartiet ser det som en naturlig del i utvecklingen av vården att samarbeta med organisationer som företräder grupper som annars kan ha svårt att själva arbeta för en förändring och ökad förståelse för den enskildes och gruppens situation.

Miljöpartiet vill:

- ha fortsatt och utvecklad samverkan med patient- och brukarföreningar för att stärka kvalitet, delaktighet och hälsa.
- att väntetiderna kortas till psykologisk behandling på vårdcentralerna, bland annat genom en övergång till Effektiv och nära vård och med fler behandlingsformer.
- att det finns en mångfald av psykologiska behandlingar inom Region Uppsala för att kunna erbjuda individanpassade lösningar med hög tillgänglighet (exempelvis vid olika tider på dygnet). Behandling kan ske både enskilt och i grupp, och även erbjudas på den digitala behandlingsplattformen.
- att verksamhetsområde Psykiatri vid Akademiska sjukhuset ska redovisa hur de jobbar för att minska förekomsten av tvångsåtgärder inom vården, detta ska kontinuerligt följas upp under mandatperioden av politiken.
- ta bort patientavgiften för LPT-vård, för att ingen ska behöva betala för vård den inte frivilligt har gått med på.
- att väntetiderna kortas för att få utredning och behandling vid misstänkt neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.

Beroendevård

Grunden för en god beroendevård ska vara evidens och beprövad erfarenhet precis som i övrig hälso- och sjukvård. Fokus ska vara att behandla den sjukdom som patienterna har, inte att moralisera eller skuldbelägga. Vi vet att vård för beroende är effektivare än straff och därför bör hälso- och sjukvårdens fokus ligga på vård av sjukdomen. Behandling bör i möjligaste mån kunna erbjudas i hela länet. Personer med beroende har ofta komplexa vårdbehov, med både annan psykiatrisk sjuklighet och somatiska sjukdomar. Vården för dessa personer behöver därför i möjligaste mån vara integrerad. Det innebär ett nära samarbete mellan socialtjänsten, psykiatrin, beroendevården (när denna är separat organiserad) och somatisk hälso- och sjukvård. De nationella riktlinjerna för vård och stöd vid beroende behöver implementeras fullt ut. Sjukvården ska ha god och tillgänglig information och rutinmässigt ställa frågor om levnadsvanor och eventuella beroendeproblem.

Förebyggande arbete mot beroende ska lyftas upp genom att bland annat göra beroendemottagningar lättillgängliga för individer med dessa behov. Detta är särskilt viktigt för individer som samhället har svårt att nå och ge stöd. Alkoholberoende är den vanligaste formen av vårdkrävande beroende. Det är särskilt viktigt att ha en väl utbyggd och lättillgänglig behandling för detta beroende. Alkoholrådgivning och öppenvårdsinsatser fyller en viktig funktion redan idag, och kommer att göra det även fortsättningsvis. Ingen ska stängas ute från vård och hjälp för sitt beroende, genom att villkor ställs för att vård ska ges. De som behöver hjälpen mest är trots allt de som, trots sin egen önskan, ger efter för sitt beroende.

För att färre ska dö i beroenderelaterade sjukdomar vill vi fortsätta att bygga ut det sprututbyte som Miljöpartiet tog initiativ till under den gångna mandatperioden. Genom en mobil enhet vill vi tillgängliggöra sprututbytet i fler delar av länet. Syftet är i första hand att minska smittspridning, men även att skapa kontaktytor mot individer med beroendeproblem. Sprututbyte skapar kontaktytor med de som har svårast problematik, och möjliggör att ge dem bättre hjälp för somatiska problem, liksom motivationsstöd och behandling för att bli drogfria. En del individer har hanterat sin problematik utan att få kontakt med sjukvården, och då kan en sprutbytesmottagning vara den första kontakt som skapas för att ge annan hjälp mot beroendet.

Miljöpartiet vill att Region Uppsala ska ansöka om att få starta provverksamhet med så kallade injektionsrum för drogberoende. Detta har redan funnits i flera decennier i ett antal olika storstäder i Europa och i Kanada, och det är visat att det tydligt minskar risken att dö av narkotikaöverdos, utan att det bidrar till ökad användning av narkotika. Det är viktigt att utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet på bästa sätt främja en god vård och ett gott bemötande för individer med drogberoende. Hepatit C är en mycket vanlig smitta bland individer som injicerar droger. Under de senaste åren har samtliga regioner samarbetat kring ett ordnat införande av nya, botande läkemedel mot denna infektion. Denna behandling är mycket kostsam, och därför har de patienter prioriterats för

behandling som uppvisat leverfibros. Det finns dock starka skäl att ge behandling till samtliga individer som bär på smittan, för att förhindra smittspridning inom riskpopulationen. Miljöpartiet vill därför verka för att samtliga patienter inom vår region med hepatit C får behandling mot infektionen.

Läkemedelsberoende är ett växande problem i hela landet. Läkemedelsberoende kan uppkomma vid användning av flera olika läkemedel, bland annat starka smärtstillande och ångestdämpande tabletter samt sömnmedel. Vården har ett stort ansvar för förskrivning av dessa läkemedel i enlighet med evidens, beprövad erfarenhet och etablerade riktlinjer samt för uppföljning av dessa patienter, för att minska risken för beroendeutveckling.

Miljöpartiet vill förbättra möjligheten att få effektiv behandling för spelberoende. Det är den första beroendediagnos som inte baseras på en kemisk substans. Det är ett beroende med ett stort mörkertal i samhället, och som riskerar skapa social misär. Självmordsrisken bland spelberoende personer är högre än bland människor med alkoholberoende, sannolikt på grund av de snabba och massiva ekonomiska problem detta beroende kan ge individen och hans familj. Det är av vikt att hälso- och sjukvården tillägnar sig och utvecklar behandlingsmetoder för spelberoende och tillgängliggör dessa för dem av länets invånare som behöver den hjälpen.

För att vården för beroende (oavsett drog) ska vara framgångsrik måste även anhöriga ges stöd. Utifrån ett hållbarhetsperspektiv behöver därför anhörigvården bli tillgänglig för fler. Många ungdomar med beroendeproblem har ingen att prata med och det är svårt för familjer att få hjälp. Miljöpartiet vill att Region Uppsala öppnar minst en tillgänglig mottagning för ungdomar med beroendeproblem. Mottagningen Mini Maria Stockholm tjänar här som en modell. Mottagningen ska ha ett nära samarbete med kommunerna.

Miljöpartiet vill:

- fortsatt implementera de nationella riktlinjerna för vård och stöd vid beroende.
- se en effektivare samordning av hälso- och sjukvårdens medicinska och psykologiska behandling med kommunernas psykosociala och arbetsrehabiliterande insatser.
- att Region Uppsala ansöker om att få starta provverksamhet med så kallade injektionsrum för drogberoende.
- att samtliga patienter med hepatit C inom Region Uppsala erbjuds behandling mot infektionen.
- förbättra möjligheten för individer med spelberoende att få effektiv behandling,
- förbättra stödet till anhöriga till individer med beroendeproblem.
- att Region Uppsala ska öppna minst en mottagning för stöd till ungdomar med beroendeproblematik.

Tänderna är en del av kroppen

Tänderna är en del av kroppen. På nationell nivå arbetar Miljöpartiet för att sjukdomar i munhåla och tänder ska organiseras under sjukvården och räknas in

i högkostnadsskyddet. För bästa tandhälsa ska vården utformas utifrån vars och ens behov. Det är viktigt att alla har tillgång till tandvård i lika god utsträckning och att den förebyggande verksamheten fungerar bra. Miljöpartiet vill fortsätta utvecklingen av frisktandvården. Genom att fortsätta de regelbundna undersökningarna genom hela livet får människor en bättre tandhälsa. Skillnaderna i tandhälsa ska minska genom förebyggande insatser i socioekonomiskt utsatta områden och med uppsökande tandvård för äldre.

Miljöpartiet vill:

- fortsätta utvecklingen av uppsökande tandvård för äldre.
- utveckla samarbetet med länets kommuner kring äldres munhälsa.
- att Region Uppsala behöver driva på för att det inom sjukvårdsregionen startas en utbildning för tandhygienister.
- utreda hur patienter som remitteras av sin tandläkare för långvarig smärta kan ges vård via sjukvårdstaxa.

Medarbetarna - regionens viktigaste resurs

Region Uppsala är en stor arbetsgivare med fler än 11 500 anställda, varav de flesta arbetar inom hälso- och sjukvården. Medarbetarna är regionens viktigaste resurs och det är avgörande att regionen är en attraktiv arbetsgivare, både för den nyutexaminerade som den erfarna medarbetaren. Det är viktigt att personalen är delaktig i organisationsförändringar och känner att de kan påverka sin arbetssituation. För att regionen ska kunna vara en attraktiv arbetsgivare och behålla och rekrytera kompetent personal är arbetsmiljön en avgörande framtidsfråga.

Region Uppsala ska främja medarbetarnas möjligheter till inflytande och påverkan. Det ska vara enkelt för medarbetare att kunna påverka och bidra med idéer om förändrade arbetssätt, innovativa tjänster eller produkter såväl inom den egna verksamheten som inom hela organisationen. Arbetsmiljöfrågorna ska ha hög prioritet och varje verksamhet ska ha genomtänkta arbetsmiljöplaner med fokus på främjande och förebyggande insatser. Den anställdes rätt till fritid ska respekteras genom en väl genomtänkt personalpolitik. Det är även viktigt att regionen tar ett övergripande ansvar för att utbilda chefer och skyddsombud i arbetsmiljöfrågor. Miljöpartiet är mycket positiva till att lyfta alla medarbetare inom regionens hälso- och sjukvård och vill att man utvecklar olika modeller inom begreppen Rätt använd kompetens, som innebär olika former av arbetsväxling. Miljöpartiet anser att dagens höga personalomsättning av framför allt sjuksköterskor behöver stoppas. Idag leder det till både en försämrad arbetsmiljö och till att vårdplatser hålls stängda, vilket är ett hot mot en säker vård. Hög arbetsbelastning leder till stress och att återhämtningen blir dålig. De senaste åren har Akademiska sjukhuset tillsammans med Kommunal och Vårdförbundet arbetat med hälsosamma arbetstider. Miljöpartiet ser positivt på det arbetet och på att tillsammans ta ansvar för att medarbetarna får tillräcklig återhämtning. Rätten till heltid måste säkras och grunden ska vara tillsvidareanställningar så att alla medarbetare har möjlighet att leva på sin lön. Samtidigt finns det skäl att se över och sänka normalarbetstiden inom vissa områden där det kan vara alldeles för påfrestande att arbeta nära 40 timmar per vecka. Miljöpartiet ser positivt på möjligheten att successivt sänka normalarbetstiden eller se över

arbetstidsmodeller för att möjliggöra att medarbetare orkar med att arbeta ett helt yrkesliv.

Miljöpartiet vill se ett återinförande av vårdbiträden. Det är en yrkesgrupp som kan avlasta undersköterskor och sjuksköterskor med service- och omvårdnadsuppgifter. Sådana tjänster underlättar för människor att få en anställning och komma in på arbetsmarknaden samtidigt som de får möjlighet till kompetens- och yrkesutveckling. Region Uppsala står precis som resten av landet inför stora behov av att attrahera fler kunniga medarbetare. En nyckelgrupp är de personer som har kommit till Sverige och har en utländsk vårdutbildning. För personer som har flyttat från ett annat EU-land finns det idag bra system för att kunna introducera medarbetarna i svensk hälso- och sjukvård. Detsamma gäller dessvärre inte för personer med vårdutbildning från andra länder. Miljöpartiet menar att Region Uppsala behöver ta ett större ansvar för att möjliggöra för dem med utländsk kompetens att snabbare bli en del av hälso- och sjukvården.

Miljöpartiet vill:

- att region Uppsala ska se över hur vårdbiträden kan återinföras som profession inom delar av hälso- och sjukvården.
- att Region Uppsala ska ha ett utökat samarbete med Arbetsförmedlingen för att bereda olika grupper arbete via lönestöd, exempelvis nystartsjobb, extratjänster eller lönebidrag.
- att Region Uppsala utvecklar former för att ta tillvara på medarbetarnas förslag på förbättring av arbetsmiljö och verksamhetsutveckling.
- att Region Uppsala utvecklar möjligheterna till karriärvägar för att öka attraktiviteten i att arbeta kvar i organisationen.
- utveckla det administrativa stödet till alla professioner inom hälso- och sjukvården,
- intensifiera arbetet med att utveckla kringresurserna i vården för att avlasta vårdutbildad personal och möjliggöra att de har mer tid för patienterna.
- att verksamhetschefer ska ha större möjlighet och mandat att arbeta med arbetsvillkor.
- tillsätta en kommission för arbetsmiljöfrågor som samlar forskare, medarbetare, politiker och tjänstemän.
- att Region Uppsala inför ett system där utlandsutbildade läkare har möjlighet att arbeta som läkarassistenter under tiden de lär sig svenska och studerar inför kunskapsprovet för att få en svensk läkarlegitimation.
- att Region Uppsala tar initiativ att tillsammans med Uppsala universitet utveckla stödjande insatser inför kunskapsprov för utlandsutbildade läkare.
- att Region Uppsala ska ordna praktikplatser för utlandsutbildad hälso- och sjukvårdspersonal så att de kan bekanta sig med svensk vård.
- att Region Uppsala ska förstärka den visselblåsarfunktion för medarbetare som införts under mandatperioden.

Utveckling i fokus

Patientsäkerhet

Arbetet med patientsäkerhet har pågått under lång tid inom svensk hälso- och sjukvård. Syftet med arbetet är att vården inte ska bidra till olika typer av skador i kontakten med patienterna, det är ett viktigt arbete eftersom vård syftar till att just bota och lindra, inte försämra eller skada. Socialstyrelsen uppskattar att ca 100 000 patienter i somatisk slutenvård drabbas av en vårdskada varje år. Ca 2 000 patienter får bestående men och för 1200 patienter bedöms vårdskadan ha bidragit till att patienten avlidit. Eftersom siffrorna bara finns för somatisk slutenvård går det att anta att mörkertalet är stort. Vi vet idag att det går att jobba medvetet med patientsäkerhetsarbete. Miljöpartiets hållning är att detta ska ske systematiskt inom all hälso- och sjukvård i Region Uppsala, också den som bedrivs i privat regi.

Utbildning

Både antalet AT-platser och ST-platser bör utökas inom Region Uppsala för att bättre tillgodose regionens kompetensförsörjning av läkare. Miljöpartiet vill att Region Uppsala ska ha en strategi för ST-platser så att de dimensioneras utifrån behoven inom respektive specialitet. Det nya systemet med BT-platser för läkare behöver dimensioneras för framtida kompetensförsörjning. Kliniskt utvecklingsår (KUÅ) är ett välkommet och välbehövligt år för nyutbildade sjuksköterskor. Det möjliggör en skonsammare inledning av yrkeslivet och komplettering av studietidens färdigheter för att kunna arbeta självständigt samt ger bättre möjlighet att locka nyutexaminerade sjuksköterskor till mindre attraktiva discipliner. Miljöpartiet är även positiva till det introduktionsprogram för nyanställda undersköterskor som Region Uppsala har startat. Specialistutbildning för sjuksköterskor bör generellt ske med lön från arbetsgivaren, likt ST för läkare. Det är inte rimligt att förvänta sig att sjuksköterskorna dels går ned i lön under utbildningen, dels tar studielån för att genomföra denna. En specialistutbildning för sjuksköterskor i anställningsform ger även möjlighet att varva fortbildning med kliniskt arbete. Miljöpartiet vill ta fram ett program för nya sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor inom bristspecialiteter för att förebygga framtida bristområden. Region Uppsala bör ta fram ett gemensamt regelverk för utbildningsförmåner som ges vid fortbildning.

Forskning och utveckling

All forskning kan inte med lätthet omsättas i något som genererar vinst. Därför är det väsentligt att viss forskning finansieras via skattemedel av regionen. Denna forskning bör vara patientnära, fokusera på effektivare arbetssätt och kunna implementeras i klinisk hälso- och sjukvård inom de närmaste åren efter genomförda studier. För att stärka primärvården och samarbetet med Uppsala universitet har vi genomdrivit att Region Uppsala startat ett akademiskt primärvårdscentrum med uppgift att säkerställa forskning, utveckling och utbildning. Centrumet ska stimulera akademisk fördjupning för såväl medarbetare som forskare på olika nivåer inom primärvården med inriktning mot kunskapsstyrning. Det innebär att utveckla, samordna och sprida användning av evidensbaserad praktik, i syfte att förbättra vården för patienterna. Detta ska vara en naturlig del i utvecklingen av mötet mellan vårdpersonal och patient samt uppmuntra till kompetensutveckling i form av fortsatta akademiska studier och nya utvecklingsprojekt. Den forskning som Region Uppsala medverkar i ska också

bidra till utvecklande av djurfria metoder inom forskning. Idag pågår flertal arbeten inom Region Uppsala med inriktning mot framtiden: Utvecklingsarbetet Effektiv och nära vård 2030, innovationsstrategi, utveckling av e-tjänster, samt flertal arbeten utifrån nationella riktlinjer, program och utredningar.

Samarbetet mellan Region Uppsala och länets kommuner är viktigt och bör stärkas inom området forskning, utveckling och utvärdering. Det är viktigt att verksamheterna inom Region Uppsala på ett effektivt sätt får tillgång till vetenskapligt grundade resultat, som ska vara en hörnsten i att utveckla hälso- och sjukvården. Miljöpartiet vill se ett starkt fokus på utvärdering av hälso- och sjukvården, ett arbete som går hand i hand med forskningen och som bör ske systematiskt. Privat, offentlig och till viss del idéburen sektor kan komplettera varandra i detta. Miljöpartiet vill att Region Uppsala ska samverka med omkringliggande regioner inom forsknings- och utvecklingsfrågor. Region Uppsalas FoU-enheter ska stödja verksamheterna i utvecklingsarbetet. Miljöpartiet vill att alla anställda som vill förkovra sig inom forskning ska uppmuntras att göra det. Vi lever i en föränderlig värld, där ny forskning och nya idéer kan underlätta och effektivisera vården. Det finns ett stort behov av både sjuksköterskor, fysioterapeuter och arbetsterapeuter med forskarutbildning, i synnerhet på ett universitetssjukhus som Akademiska sjukhuset. Region Uppsala bör underlätta att forska för de medarbetare som vill det. Det stärker sambandet mellan den akademiska och den kliniska verksamheten, liksom regionens varumärke och även vår attraktivitet som arbetsgivare. Region Uppsala bör inrätta särskilda tjänster för disputerade sjuksköterskor, fysioterapeuter och arbetsterapeuter, som kombinerar patientnära forskning med klinisk verksamhet. Det bör dessutom inrättas särskilda karriärtjänster för forskande medarbetare inom dessa vårdprofessioner, i etablerings- och konsoliderings av forskarutbildningen. Detta kan röra sig om postdoktor- och forskarassistentanställningar.

Dagens sjukvård är gårdagens forskning och dagens forskning är morgondagens standardbehandlingar inom hälso- och sjukvården. Tekniska lösningar och administrativa processer behöver förbättras och effektiviseras för att sänka trösklarna för forskning på hälso- och vårddata och bidra till att utveckla och höja kvaliteten på forskningen till nytta för patienter och hälso-/sjukvården, samtidigt som patienternas integritet värnas.

Sverige har också en målsättning om att vara ett föregångsland när det gäller att införa individanpassad diagnostik och behandling i hälso- och sjukvården (även kallat precisionsmedicin). Detta är ett viktigt område för att kunna behandla rätt patient vid rätt tillfälle, med rätt behandling och med rätt uppföljning.

En viktig förutsättning för implementering av precisionsmedicin är tillgång till data och möjligheter att kontinuerligt analysera dessa. Hälsodata används både som ett beslutstöd för patientens fortsatta behandling men också som en värdefull resurs för forskning och innovation. Det är därför viktigt att tillgänglighet, system, integrationer och IT-infrastruktur för relevanta hälsodata inom Region Uppsala anpassas för att tillmötesgå de behov följer av precisionsmedicinens utveckling.

Miljöpartiet vill:

- att alla verksamheter inom Region Uppsala, både privata och offentliga, ska kunna visa upp ett pågående patientsäkerhetsarbete för att minska vårdskador.
- att samtliga verksamhetsområden vid Akademiska sjukhuset och Lasarettet i Enköping ska finnas representerade i den nystartade gruppen för patientsäkerhetsarbete, idag är endast ett fåtal med. En liknande grupp ska startas för primärvård och nära vård.
- fortsätta bygga ut antalet AT- och ST-platser och de nya BT-platserna i Region Uppsala för att uppfylla de kommande årens behov av läkare.
- utveckla kliniskt utvecklingsår och specialistutbildning för sjuksköterskor i samverkan med Vårdförbundet.
- utöka utbildningsplatser till exempelvis hjärtsviktssjuksköterskor,
- astma/kolsjuksköterskor och diabetessjuksköterskor som kan stärka vården av kroniskt sjuka inom primärvården.
- fortsätta utvecklingen av ett akademiskt primärvårdcentrum för att stärka utbildning, forskning och utveckling inom primärvården.
- att Region Uppsala ser över möjligheten att uppmuntra dubbelspecialister så att sjukhusspecialister kan utbilda sig till specialister i allmänmedicin.
- att Region Uppsala arbetar målinriktat för att förbättra och effektivisera handläggning och hantering av ansökningar om forskning på hälsodata
- att Region Uppsala säkerställer att regionens administrativa och tekniska vårdinformationsmiljöerna kan tillgängliggöra hälsodata för individanpassad vård, diagnostik och behandling

God mat är en del av vården

Mat som smakar gott och innehåller den näring och energi som vi behöver ger god hälsa och livskvalitet. Upplevelsen av maten har stor betydelse både för aptiten och för ett snabbt tillfrisknande. Maten ska dofta gott, se god ut, smaka gott och serveras på ett inbjudande sätt. Goda matvanor är mycket viktig del det hälsofrämjande arbetet och Region Uppsala ska i sin egen verksamhet och inom sitt samverkansuppdrag gentemot andra aktörer i länet främja detta. Ohälsosamma matvanor är en av de största riskfaktorerna för ohälsa och för tidig död i Sverige, och av de tio främsta riskfaktorerna är hälften relaterade till livsstil, som matvanor och fysisk aktivitet.

Miljöpartiet vill att den av Region Uppsala serverade maten ska vara klimatsmart. Råvarorna i den serverade måltiden ska vara ekologiska och huvudsakligen närproducerade. En högre andel vegetabilier bör eftersträvas i den mat som serveras i Region Uppsalas regi. Det gör maten klimatsmart, hälsosam och kostnadseffektiv. Vi vill också att Region Uppsala tar initiativ till att minska matsvinnet, som är ett stort problem.

Det är självklart att maten som serveras på regionens sjukhus ska bidra till våra inneliggande patienters tillfrisknande. Miljöpartiet har länge arbetat för att Akademiska sjukhuset ska få ett eget tillagningskök. God och näringsrik mat av hög kvalitet är en viktig del av hälso- och sjukvården. En del av Region Uppsalas

patienter lider av undernäring. Det kan bero på att de är undernärda när de kommer in till sjukhuset eller tappar matlusten beroende på den behandling de går igenom. Miljöpartiet vill att Region Uppsala arbetar med att skapa måltidsglädje för patienterna och att medarbetarna ska få relevant utbildning för detta. Vi vill att Region Uppsala ska arbeta tillsammans med kommunerna för att upptäcka, förebygga och åtgärda problem med undernäring hos äldre.

All mat som köps in till Regionen ska följa de höga produktionskrav som ställs i Sverige. Detta är speciellt viktigt när det gäller exempelvis djurskyddskraven i upphandlingen av kött och mejeriprodukter. Vi vill öka andelen ekologiska och rättvisemärkta produkter. Ingen mat som serveras ska vara genmodifierad. År 2026 vill vi att 100 % av maten som Region Uppsala serverar ska vara ekologisk. Miljöpartiet vill också se en ökad lokal upphandling för att minska transportbehovet.

Miljöpartiet vill:

- säkerställa en positiv måltidsupplevelse med mat av hög kvalitet, tillagad i eget kök, med ekologiska och huvudsakligen närproducerade livsmedel.
- arbeta för att förebygga och åtgärda problem med undernäring hos äldre.
- att Region Uppsala jobbar aktivt med att minska matsvinn.

Region Uppsala, en del av Sverige, EU och världen

Samarbete inom Region Uppsala

Länsöverskridande samarbete

Miljöpartiet har en positiv inställning till regionalisering i betydelsen att beslutsbefogenheter överförs från statliga organ till regionernas folkvalda. Behovet av samverkan inom större regioner växer, bland annat för att alla ska ha tillgång till specialinriktad sjukvård. Interregional samverkan är även viktig för att få ett sammanhängande och funktionellt kollektivtrafiknät. Förutom att det förbättrar möjligheterna till arbetspendling och är en förutsättning för att utveckla landsbygden, är det en förutsättning för att uppnå de uppsatta klimatmålen. Miljöpartiet vill stärka och utveckla demokratin och människors möjlighet att påverka sin livsmiljö. Miljöpartiet vill att beslut ska fattas så nära medborgarna som möjligt.

Internationellt samarbete

I Region Uppsalas internationella samarbete ska respekt för mänskliga rättigheter och miljöfrågor särskilt lyftas fram. Samarbete ska ske med såväl fattiga som rika regioner. Internationella kontakter blir allt fler och får allt större betydelse för samhällsutvecklingen. Erfarenhetsutbyte med andra regioner ger nya idéer och insikter som tillför ökad kunskap och inspiration i Region Uppsalas utvecklingsarbete. Omvärldskontakter spelar därför en viktig roll i utvecklingsarbetet för en stor och kunskapsintensiv organisation som Region Uppsala. Arbetet bedrivs främst genom politisk påverkan och genom arbete i olika internationella och regionala nätverk.

Miljöpartiet vill att:

- Region Uppsala verkar för en ökad samverkan med omgivande regioner inom exempelvis högspecialiserad vård och kollektivtrafik.
- Region Uppsala i sitt internationella samarbete ska lyfta fram mänskliga rättigheter och miljöfrågor.